

213

NOVEMBRE
2010
3 EUR

el mirall

Opinió

Tomeu Martí:
L'OCB, una xarxa social
robusta i extensa

Entrevista

Mercedes Mariani

Itineraris

Gaspar Valero:
El camí vell del Far
de Formentor

Dossier

Balearitat, un concepte
per plantejar-se

pitiuses
Balears
canàries

Punts d'informació Europea

... al teu abast a:

Europa arriba a ca teva ...

Alaró

Ajuntament d'Alaró
971 51 00 00

Alcúdia

Casal Can Joanet
971 54 91 95

Algaida

Ajuntament d'Algaida
971 12 50 76

Andratx

Ajuntament d'Andratx
971 62 80 00

Ariany

Ajuntament d'Ariany
971 56 11 82

Artà

Punt d'Informació Ciutadana
971 83 69 81

Banyalbufar

Ajuntament de Banyalbufar
971 14 85 80

Binissalem

Biblioteca de Binissalem
971 87 04 86

Búger

Ajuntament de Búger
971 51 61 46

Bunyola

Ajuntament de Bunyola
971 61 30 07

Cala d'Or (Santanyí)

Punt d'Informació Jove
971 64 33 69

Cala Rajada (Capdepera)

Punt d'Informació Ciutadana
971 81 94 67

Calvià

Biblioteca Cas Català - Illetes
971 70 12 18

Campanet

Ajuntament de Campanet
971 51 60 05

Campos

Biblioteca de Campos
971 65 29 31

Consell

Punt Informació Jove
971 14 20 51

Costitx

Biblioteca
971 50 95 09

Deià

Ajuntament de Deià
971 60 90 11

Escorca

Punt Informació al Ciutadà
971 50 70 05

Esporles

Casal de Joves
971 61 07 52

Estellencs

Ajuntament de Estellencs
971 61 85 21

Felanitx

Ajuntament de Felanitx
971 58 42 23

Fornalutx

Ajuntament de Fornalutx
971 63 19 01

Inca

Biblioteca d'Inca
871 91 45 06

Lloret de Vistalegre

Biblioteca
635 03 04 63

Lloseta

Punt atenció al ciutadà
971 51 40 33

Llubí

Biblioteca
971 85 70 01

Llucmajor

Casal de Joves
971 66 25 12

Manacor

Biblioteca de Manacor
971 84 91 27

Mancor de la Vall

Punt Atenció Ciutadana
971 50 17 76

Maria de la Salut

Ajuntament de Maria de la Salut
971 52 50 02

Marratxí

Oficina d'Atenció Ciutadana
971 79 51 45

Montuïri

Punt d'Atenció Ciutadana
971 64 41 25

Palma

Consell de Joventud
971 71 20 02

Muro

Punt d'Informació Jove
971 86 04 90

Petra

Ajuntament de Petra
971 83 00 00

Pollença

Oficina de Participació Ciutadana
971 53 31 11

Porreres

Ajuntament de Porreres
971 64 72 21

Puigpunyent

Biblioteca de Puigpunyent
971 61 66 54

Sa Coma (Sant Llorenç)

Biblioteca de Sa Coma
971 81 18 20

Sa Pobla

Punt d'Informació Ciutadana
971 54 41 11

Sant Joan

Biblioteca de Sant Joan
971 52 62 05

Santa Eugènia

Punt atenció al ciutadà
971 14 43 97

Santa Margalida

Casal de cultura "Joan Mascaró i Fornés"
971 52 38 95

Santa Maria del Camí

Biblioteca de Cas Metge Rei
971 14 06 65

Selva

Ajuntament de Selva
971 51 50 06

Sencelles

Ajuntament de Sencelles
971 87 20 38

Ses Salines

Biblioteca de Ses Salines
971 64 96 82

Sineu

Biblioteca
971 52 00 27

Sòller

Biblioteca de Sòller
971 63 03 88

Son Servera

Biblioteca
971 56 75 01

Valldemossa

InfoVall
971 61 20 19

Vilafranca de Bonany

Ajuntament de Vilafranca
971 83 21 07

Centre Balears Europa

T. 971 78 44 60
F. 971 78 43 35
cbe@cbe.caib.es
Palau Reial, 17
07001 Palma

[índex]

editorial	4	Alguna cosa més que balearitat
dossier	5	Balearitat, un concepte per plantejar-se
opinió	18	L'OCB, una xarxa social robusta i extensa
entrevista	20	Barri.tv
miscel·lània	28	Jaume Lladó
el semàfor	32	Oficina dels Drets Lingüístics
llibres	33	Tardor i lectura
art	36	Casal Solleric: cables, sons, tinta i ferro
itineraris	42	El camí vell del Far de Formentor
cinèfaga	52	«El americano» és una obra mestra o quelcom semblant

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Novembre de 2010 · Núm. 213

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Joan Guasp

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

**Maquetació i
fotocomposició**
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5110130282

[editorial]

Alguna cosa més que balearitat

Diguem-ho aviat: la balearitat no existeix. Els mallorquins no ens sentim especialment balears. El menorquins, menys. I els eivissencs i formenterencs, molt menys encara. El sentiment de balearitat no es pot improvisar, hauria de venir de lluny, però mai no ha existit, i sembla força difícil que algun dia existeixi.

Quan sentim a dir que parlem la llengua balear, ens miram els uns als altres interrogant-nos què significa això. Quina és la llengua balear? Perquè a cada illa parlem la nostra pròpia forma: el mallorquí, el menorquí, l'eivissenc i el formenterenc. Sabent que, en conjunt, d'aquests *llengües* no en podem dir *llengua balear*. En tot cas, i encara no majoritàriament arrelat aquest sentiment, en diem llengua catalana. Queda clar que tots parlem català amb diferents modalitats insulars.

És cert que, cada dia més, els mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterencs som més *nosaltres mateixos*, ens hem agermanat més, ens hem apropat molt més del que ho estàvem fa un segle, per exemple. Però la paraula *balearitat* ens sona estranya, fins i tot allunyada. I això, tant per als uns com per als altres. Tenint en compte que els eivissencs i formenterencs s'haurien de sentir primer pitiusos que no balears.

Sabem que el Govern balear ens representa a tots plegats, però ens escarrufa quan sentim a dir que el Constància, l'Sporting Maonès o el Sant Antoni de Portmany són equips *balears*. Ens fa mal a les orelles. Són equips mallorquins, menorquins o eivissencs, però no balears. Encara que ho siguin, que això no es discuteix. Del que es tracta és del sentiment. I, fins i tot, de la força del costum, dels convencionalismes, de la tradició. No hi ha tradició balear, i el sentiment és més absent que present.

Una altra cosa seria preguntar-nos si ens convé, o si ens interessa, que arrelé entre nosaltres aquest vocable, aquest terme territorial i polític. És difícil esbrinar-ho ara mateix. El temps ho dirà.

De moment, el que hi ha entre la gent més sensible a l'aspecte identitari i nacional és el sentiment de pertànyer a una nació plural que anomenam Països Catalans. En aquest sentit, som més catalans que no balears. Més que no de balearitat hauríem de parlar de catalanitat.

Sí, més que no de balearitat hauríem de parlar de catalanitat. De fet, és aquí, en el terreny del llenguatge i del sentiment, en què som més catalans que no balears. D'una banda, tampoc el Govern balear no ha fet cap tipus de promoció en benefici d'aquesta suposada balearitat. I, de l'altra, seria oportú fer-la? Ens resultarà més beneficiós i satisfactori dir d'una vegada per totes que allò que som els *balears* és catalans? No embullem més la troca. El tronc comú, la soca que ens aixopluga a tots plegats, és, sense dubte de cap classe, el català. Com a poble i com a llengua: com a realitat política.

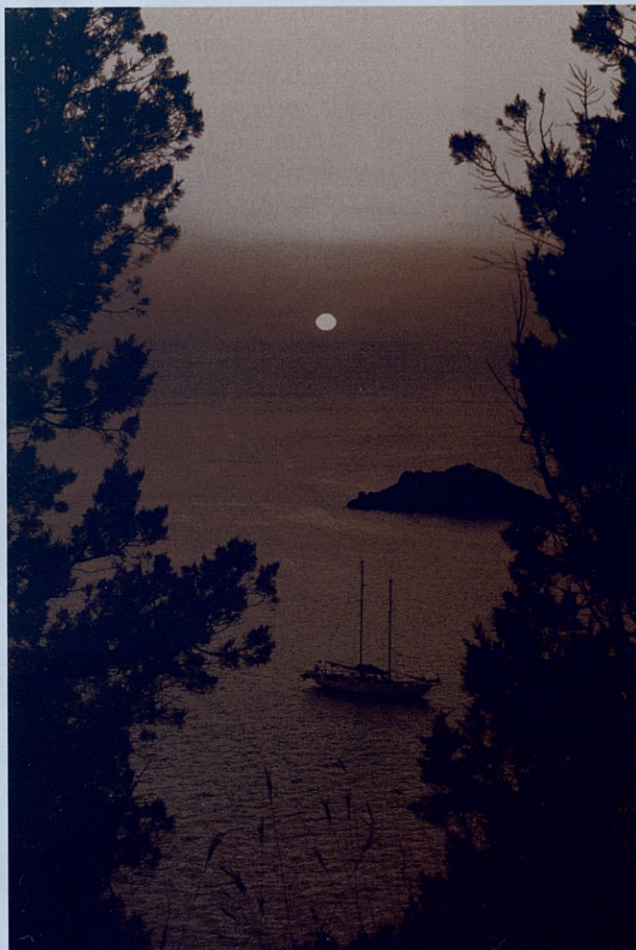
Resulta molt evident constatar el que ha passat i continua passant, en el terreny de les arts i de les lletres, de la cultura en general, que és del que realment sorgeixen tots els altres elements de cohesió nacional. Els escriptors i els intel·lectuals de les Illes, per exemple, que han *triomfat* en aquesta disciplina són els que s'han desplaçat, temporalment o definitivament, al Principat: Miquel dels Sants Oliver, Blai Bonet, Baltasar Porcel, Carme Riera i, entre el més joves, els de l'última fornada: Sebastià Alzamora, Melcior Comes, Lluïcia Ramis..., no els que s'han desplaçat d'unes illes a les altres. En el camp de les arts plàstiques, de la música, de l'arquitectura, de les ciències en general, passa el mateix. Quelcom semblant passa al País Valencià. Barcelona és la metròpoli cultural i política dels Països Catalans, i és en aquesta direcció que hem de girar la mirada a l'hora de constituir un veritable país, una nació i un estat.

Les paraules, la llengua, condicionen una manera de ser i de pensar: la balearitat no l'ha condicionada mai. La balearització, que sempre serà més artificial que altra cosa, no ens du enlloc. Només el catalanisme ens podrà treure del doble cau d'aïllament en el qual estam encallats. I som nosaltres, des d'aquí, des de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, des de les Illes Balears, els que hem de lluitar perquè aquesta realitat esdevingui fructífera, cívica i alliberadora. Esperar que siguin els altres els que ens treguin les castanyes del foc és esperar debades, perdre el temps irremissiblement. I ja l'hem perdut massa.

[dossier]

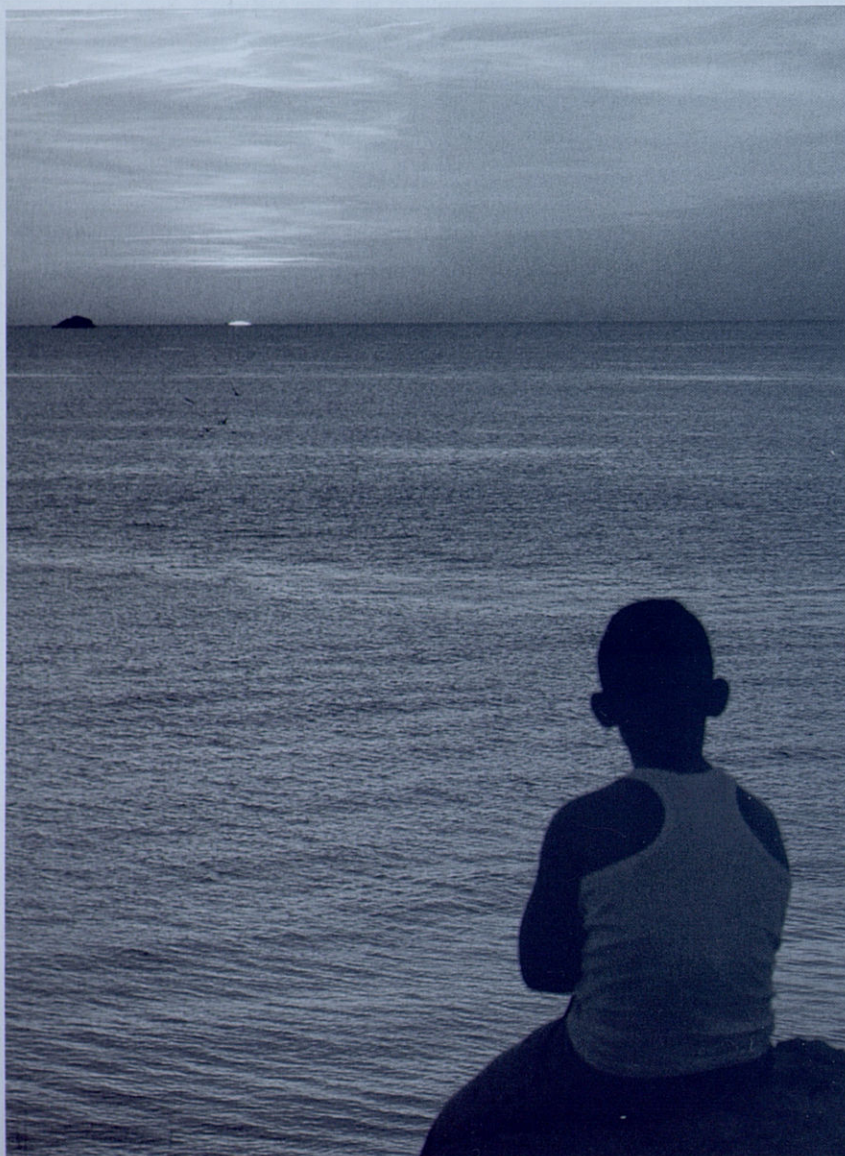
COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

Balearitat, un concepte per plantejar-se

Quin balearisme, avui?

TEXT: ISIDOR MARÍ

Tenim un marc institucional –polític i administratiu– que podria propiciar el balearisme, entenent com a tal la consciència de formar part d'una comunitat, d'un país, que va més enllà de cadascuna de les illes i el convenciment que un projecte, comú permetria aconseguir objectius que per separat no estan al nostre abast.

Però hi ha diversos factors que condicionen fortament aquestes possibilitats. En primer lloc, la inèrcia insularista. És lògic que la primera identificació dels illencs amb un espai, una comunitat, unes institucions i un projecte, sigui insular. Històricament, quan ens pregunten d'on som, solem respondre amb la nostra condició d'eivissencs, formenterers, mallorquins o menorquins. Rarament direm que som de les Balears, i a algú que no sigui mallorquí, li costarà reconèixer Palma com a capital. L'illa és el nostre àmbit natural i primer de pertinença, a partir del qual –i no en lloc del qual– podem assumir-ne de més amplis.

És cert que això ha canviat amb les transformacions demogràfiques recents. I aquest és un altre factor importantíssim que cal tenir en compte. Molts de nous ciutadans illencs mantenen un sentit de pertinença vinculat al país d'on vénen, i és lògic que la mantinguin, sobretot mentre no han abandonat la perspectiva del retorn. Però al costat –i altra vegada, no en comptes– d'aquest sentit de pertinença adquireixen una pertinença nova a la societat que els acull. O més ben dit: hem de fer que trobin motius i atractius per identificar-se amb la nostra terra i la nostra gent. Per això he insistit tant en la necessitat d'una gran acció intercultural que impliqui les institucions i tota la societat.

I dit això, quin balearisme pot atreure avui aquests dos grans contingents de població que integren la societat de les nostres illes, els illencs de sempre i els nous ciutadans? Ho hem apuntat al principi: un projecte que pugui ser atractiu per a uns i altres, i per a totes i cadascuna de les illes. Ara bé: és possible un projecte així?

Realment no és fàcil. Sempre he pensat que un projecte d'aquesta envergadura només pot prosperar si aconseguim alinear entorn d'uns objectius prou coincidents els tres grans sectors d'una societat: l'economia, la cultura i la política. I al mateix temps, si és un projecte consistent amb l'entorn internacional, que cada vegada pesa més en el context de la mundialització.

I bé, com ho tenim en el nostre cas? Diria que bastant mal parat. Diuen els sociòlegs que l'impuls de transformació de les societats el posa l'economia, que l'orientació cap a uns determinats valors i referents el posa la cultura, i que la política ordena i pilota el procés.

Podríem tenir uns dirigents econòmics que entenguessin que la millor orientació del sector turístic (que és el nostre motor principal) és salvaguardar i potenciar els

atractius del patrimoni natural i cultural que ens fan únics en el món i que serien un avantatge competitiu inesgotable, capaç d'atreure un flux permanent i moderat de visitants selectes, amb un rendiment constant. Però els tenim d'una altra classe (salvant honroses excepcions): prefereixen generar ingressos immediats amb un turisme de massa atret per la platja, el sol i la *fiesta* sense límits, encara que això degradi el nostre patrimoni natural i cultural.

Podríem tenir un sector cultural en què el món associatiu (l'única consciència crítica i activa en l'àmbit econòmic i polític!) trobàs més receptivitat en les indústries culturals i els mitjans de comunicació. Però les inversions mediàtiques i culturals es mouen més aviat per criteris de rendibilitat pelada, i s'estimen més participar en empreses estatals o internacionals que jugar a favor dels valors culturals propis.

I què direm de la política: hauríem de fer entre tots que funcionàs a la perfecció, perquè és la garantia de les nostres llibertats i de la consecució dels objectius que reclama l'interès general. Però les regles del joc (l'listes tancades elaborades per les cúpules dels partits) impedeixen que puguem escollir els millors i desplaçar els mediocres. I només poden canviar aquest sistema les cúpules que se'n beneficien! Com sortirem d'aquest cercle viciós?

Sé que he carregat les tintes. La situació no és tan greu, però el context en què haurem de gestar un balearisme que valgui la pena és aproximadament aquest. I de la mateixa manera que l'insularisme necessita aquest projecte balearista, hem de tenir en compte que el balearisme no tindrà cap sentit si no connecta amb el nostre espai lingüístic, cultural i econòmic més proper, diguem-ne Països Catalans o euroregió de l'Arc Mediterrani Occidental.

I tot en un projecte de sostenibilitat mundial que sigui alguna cosa més que una bella paraula per fer discursos. De discursos sobre balearisme i sostenibilitat ja se'n fan massa. Ara necessitam lideratges que sàpiguen distingir i comunicar quina és la importància del que tenim entre mans, com exemplifica aquella anècdota dels dos picapedrers. Quan els van preguntar què feien, un va dir «Don forma a aquest bloc». I l'altre, en canvi, «Feim una catedral».

Si algú sabés explicar per què ens interessa el balearisme, i s'hagués guanyat prou credibilitat pública, tal vegada el seguiria molta gent. I arribaríem a tenir un país que valdria la pena, en un espai cultural català i un món que també valguesin la pena. Somiar no costa gaire. Fer balearisme, sí.

Isidor Marí és lingüista.

Del pseudobalearisme a la balearitat impossible

TEXT: CLIMENT PICORNELL

1. No tenc cap dubte que la insularitat és un dels tòpics sobre els quals es fonamenten bona part de les característiques físiques, històriques, socials i fins i tot econòmiques de les Balears. Per algú, també les psicològiques, ja que s'ha considerat la insularitat com a conformadora d'identitats especials, fins i tot per a cada illa; des del desenvolupament d'un sentiment de seguretat-inseguretat, fins a penjar-nos d'un fil que comportaria una mentalitat més aviat conformista, d'inèrcia; algú, per afegit, hi assenyala el caràcter malèvol dels illencs. A això hi hem d'afegir la creença, quasi un axioma, que les illes Balears, més que no conformar un tot connex i estructurat, cada una és un submón a part. També és cert que el fonaments d'aquestes divergències, alguns convertits en tòpics folkloritzants (l'illa de la calma, l'illa blanca i blava...), són consumits, i

capolats a la vegada, per la societat post-turística que s'ha instaurat a les Balears; vull dir que els fenòmens d'aculturació i d'estandardització social d'aquests darrers vint-i-cinc anys fan que la insularitat s'hagi convertit en un atribut diferent, per mor de l'allau turística i el fenomen de la globalització, encara que es mantinguin els sobre costos econòmics. Per això, als antics debats sobre insularitat i identitat, hi hem d'afegir components nous, com la resistència o la supervivència com a poble, o com a illes diferenciades. I quan dic antics debats em referesc als del provincianisme, regionalisme, nacionalisme,

pancatalanisme, espanyolisme i, efectivament, el balearisme.

2. El tema que em plantegen, però, és avaluar si el fet de compartir òrgans d'autogovern comuns ha servit per aprofundir la creació d'una identitat balear, i també esbrinar si aquest fet ha creat vincles culturals i econòmics entre les illes que abans no existien. En cas de creure positiva la generalització del sentiment de balearitat, caldria veure quines accions el potenciarien. Abans de respondre aquestes qüestions, voldria fer una sèrie de precisions que, tal vegada, fan òbvies les respostes.

Us estalviaré els interrogants so-

bre si som o ens sentim balears. Les respostes van del poc al quasi gens. La indecisió i el confusionisme amb què m'han respost sempre les persones a les quals he fet la pregunta ja mostren bastant bé la tendència. És allò de som mallorquí. No som balear, o no ens sentim balears a bastament, o som un poc «de les illes», així com qui no ho diu. Per més que la circumscripció administrativa —«la província o la regió», dos termes amb mala connotació—, ara la comunitat autònoma, ens envasi dins un mateix marc i ens faci participants de la mateixa deriva: la pertinença administrativa i política a la Comu-

Cream espais per conviure

Roldan
Cream espais per conviure

971 763 666 · www.rolan.es

nitat Autònoma de les Illes Balears; les illes orientals de la península Ibèrica (d'al-Àndalus com deien els musulmans, i faig la citació dels musulmans també per evitar-los els condicionaments històrics, que van des de la diferenciació antiga entre Gimnèsies i Pitiüses, passant per l'ocupació britànica de Menorca, i fins a les «islas Baleares, región de la nación española»).

Tant hem marcat les diferències –a cada illa i illot hi ha una espècie de sargantana endèmica– que ens oblidam de les similituds o les menysprems, tant les ambientals com les de la nostra història compartida; el tronc d'unitarisme que fou la conquesta catalana, amb la llengua per estendard, més enllà d'episodis diferenciats com el recurrent, torna-m'hi torna-hi, dels anglesos a Menorca, o que a Eivissa ballen la curta o la llarga, malgrat que ho facin amb una barretina al cap. La mediterraneïtat, la nostra llengua i la nostra història més recent, vagament conjunta, no fan de pal de taller fort a bastament perquè els projectes de pertinença comuna, tanmateix, quedin diluïts en les ànsies insularistes particulars.

Sembla que el que a altres bandes serien comarques d'un mateix territori aquí, amb la mar per frontera, illes, costi molt més refermar-les, i no en parlem quan hi afegim la suposada atracció gravitacional de pols més poderosos que Palma: Barcelona per als menorquins o València per als eivissencs. Això fa que fins i tot els qui tenen més clara la pertinença a alguna casta d'entitat unitarista, lluny dels àmbits centralistes espanyols, hagin de fer filigranes per demostrar-ho. Des de *La nació dels mallorquins* de J. Melià, passant per *La nació dels menorquins* de N. Martí (però no *La nació dels balears*, mai), fins a combinar-ho amb la pretensió –com aquelles pepetes russes que van les unes dins les altres– de superposar, sense violència ideològica, política o cultural, realitats que hom

percep diferents. És allò de la nació emocional o íntima (cada una de les illes); la nació política (les Balears); la nació cultural (els Països Catalans). Filigrana que un ha de fer tant per solucionar les ànsies insularistes existents, la *realpolitik*, la realitat de pertànyer a la comunitat que parla català, el projecte polític de l'independentisme amb Catalunya o sense... En fi, l'equilibri inestable entre la *nación española* de la Constitució i la nació o les nacions dels mallorquins, dels menorquins, dels eivissencs i dels formenterers.

És cert que l'Estatut d'autonomia, el del 2008, eleva els diferents consells insulars –amb el de Formentera inclòs– al rang d'institucions autonòmiques, ja no són simples organismes d'administració local, a partir de les competències transferides. És un gran reforçament dels consells insulars que inauguren així una certa línia federalista-

insularista, lluny de les diputacions, centralistes i centralitzades a Palma, molt rebutjades, pels menorquins sobretot, menys pels eivissencs i formenterers

Tanmateix, les illes menors continuen amb els seus memorials de greuges contra l'illa major, a la qual cosa se sumen les actituds antimallorquines –i no en parlem, de les antieivissenques dels formenterers–, reforçades per alguns mitjans de comunicació a les Pitiüses o per algunes forces vives a Menorca o per alguns dirigents de les illes petites que, quan es fa balearisme des de l'illa major, ho senten com si entrassin sense permís dins la seva botigueta.

3. L'antimallorquinisme és indestructible, ja que no és més que una altra versió del petit contra el gros, retroalimentat constantment per l'aïllament físic –ja que ara no pot ser espiritual, o comunicacional, en l'era de la Internet–, per la manca

de massa crítica poblacional que impedeix assolir determinades funcions com més petita és l'illa, ja siguin les universitàries o les hospitalàries. Tot això fa que s'arrosseguin els memorials de greuges subsegüents, no per repetits, menys certs: un menorquí o un eivissenc, i no parlem d'un formenterer, no

disposa dels mateixos drets o no accedeix als mateixos serveis que els altres ciutadans de les Balears, i de retruc que els de l'Estat espanyol, pagant els mateixos impostos. Les inversions prioritzen l'illa major, o determinats llocs de la península Ibèrica. Els costos de la insularitat, com més petita és l'illa més cars són, no estan ben solucionats i continuen alimentant antimallorquinisme, i per tant insularisme, que té com a colofó antibalearisme.

Exemples històrics del que he dit abans n'hi ha a balquena i per tant la justificació de les derives insularistes són bones d'entendre. Oposar-hi elements de confraternització recent com puguin ser el Parlament balear (amb la supervaloració del vot dels electors de les illes menors); els consells insulars, amb competències reals; la tasca balearista de la televisió autonòmica IB3 retransmetent actes i festes populars de totes les illes; l'existència de la UIB descentralitzada; els viatges interilles incentivats dels jubilats; l'existència de textos didàctics amb les illes Balears com a subjecte educatiu; etc.; no ha estat suficient per assentar de forma significativa un augment en el procés de la balearitat. Malgrat el títol d'un llibre recent *—Les illes Balears un ésser viu—*, ho podem demostrar si ho tractam amb

el que en antropologia o sociologia s'anomenen les arrels de pertinença; la gent se sent menorquina, eivissenca, formenterera o mallorquina d'una forma aclaparadora, en percentatges propers als 70%; tot i que s'ha de dir que el sentiment de balearitat ha augmentat, molt poc, en percentatges que freguen el 25%. Caldria fer una anàlisi fina dels subjectes que diuen sentir-se balears abans que de cada illa.

Quan en un primer moment em plantejaren el tema per a EL MIRALL vaig entendre que em demanaven sobre la balearització i no sobre la balearitat. Heus aquí però un tema, el de la balearització, que ha imposat una marca, si es vol injusta, un cert vel d'uniformització social i econòmica a les illes Balears. Una uniformització hotelera, turística i residencial a totes les Balears. Acabada *La via menorquina del creixement*, i posats uns fonaments similars del creixement econòmic a totes les illes, instaurats sobre el turisme i la venda de residències, ara, però, es conforma la paradoxa que cada illa —amb motivacions d'atracció turística— cerca una via per a la diferenciació geogràfica, ambiental i cultural, evidentment no per ànsies d'antibalearisme, sinó purament per poder segurar, i així augmentar, el seu poder d'atracció de visitants.

“Encara queden botigues”

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

· SANT MIQUEL, 77 · Telèfon 971 721 483 · Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

4. Més enllà d'aquestes reflexions i de la constatació de la pervivència de les dinàmiques centrífugues de sempre, les propostes balearistes o d'aprofundiment de la balearitat –a part de les purament retòriques o didàctiques–, em referesc a les pragmàtiques, polítiques o econòmiques, han estat magres. Fa uns anys sorgí SUS BALEARS! Una plataforma de reflexió amb aquesta proposta, entre d'altres. Però prest es va veure enxarxada en la discussió sobre tota la problemàtica anterior. Hagueren d'emetre explicacions en el sentit que «hi ha gent que creu que el SUS, BALEARS! rebutja tant l'àmbit polític dels Països Catalans com els àmbits illencs més immediats perquè es limita impròpiament a un àmbit artificial: el de la província espanyola de les Illes Balears, elevada a la categoria de comunitat autònoma». Aquesta acusació provincialista es basava en la creença de la impossibilitat del balearisme, argumentant que la diversitat de les Illes fa difícil qual-

sevol tipus d'unió suprainular satisfactòria per a totes o que les Balears, políticament parlant, són un invent burocràtic del centralisme de Madrid, i el balearisme, per tant, un tipus de provincianisme, o també que Mallorca, o els mallorquins, són els espoliadors i dominadors de les altres illes, menors i indefenses; fins i tot es posava com a axioma: el que entitats solvents i de durada mil·lenària, com l'Església catòlica, són insularistes des de sempre i no balearistes, etc.

Les reflexions d'aquest col·lectiu constataren l'absència d'ideologia balearista. Cap articulació teòrica i pràctica superadora de l'aïllament ideològic de les illes entre elles, cap proposta d'articulació «cimentadora i fonamentadora» prèvia de qualsevol altra integració de les nostres illes dins un conjunt més ampli, ja fos Europa o els Països Catalans. Però sí que n'hi havia per Espanya. Per això mancava, i manca, un ideari que reculli un projecte d'articulació comuna de la balearitat, que ha estat massa

temps aprofitada –un pseudobalearisme– segons els projectes electorals o dominadors espanyolistes, sense continguts; un pseudobalearisme raptat pels partits de rang estatalista, un pseudobalearisme que els projectes nacionalistes arrelats a les Illes han rebutjat per aquest motiu i han optat per organitzar-se illa per illa, deixant la temàtica de la balearitat irresolta i amb una mirada de sospita. Ni que fos per fer una enciclopèdia comuna: n'hem fetes tres de diferents. Ni per un himne comú ens hem avingut i ja seria ben hora. Ni l'esquerra i el centre més nacionalistes s'hi posen d'acord, ni en moments d'alarma, i això que el que els separa ideològicament és un tel de ceba. Més enllà de Formentera contra Eivissa, de Ciutadella contra Maó, de Menorca contra Mallorca..., fa mal avançar en el consens social que es necessita per acceptar la balearitat. Tampoc no voldria acabar fent la impressió que les fílies i fòbies entre illes són una temàtica recurrent i obsessiva, no ho són. Però ni que siguin covades, convindria que no ens distraiguessin de l'estratègia –directa o oculta– del nacionalisme espanyol.

5. No és estrany, amb el que he explicat anteriorment, que les reflexions erudites recents sobre les illes Balears continuïn referint-s'hi amb expressions com «una comunitat autònoma homogènia però diversa» o «una realitat pluriinsular comuna però diferenciada» o «un espai divers però coherent»... Expressions que es continuen usant per remarcar diferències, que és evident que existeixen, però que emmascaren, sense poder-les articular clarament, les similituds, la pertinença comuna, la balearitat. Una equació sense resoldre. O sense solució. O sense massa voluntats per posar-s'hi d'acord.

Climent Picornell és geògraf i professor de la Universitat de les Illes Balears.

Baleàrics?

Els menorquins, què som?

TEXT: JOAN F. LÓPEZ CASASNOVAS

La nació del menorquins –la més íntima, la més política o la més cultural– no pot ser el reflex d’una memòria pretèrita i llunyana, sinó que ha de ser l’expressió d’un projecte i d’una voluntat de la gent. Ha de ser un marc de referències compartides, engrescadores i convincents on cada ciutadà pugui situar els seus anhels i les seves preocupacions quotidianes. Tanmateix, la nació només és real en la gent, en els seus referents simbòlics, en les seves aspiracions, en la seva voluntat. La resta és història, memòria i vida passada, que no és poca cosa. No ens hem de conformar amb una nació feta de patrimoni que pot ser conservada, protegida i recordada. La nostra no ha de ser una nació de pedra –per ser observada– sinó d’aire –per ser respirada.

La nació dels menorquins, Nel Martí. Documenta Balear, 2010.

El maig de 1998, l’Editorial Moll publicava el número 44 de la seva col·lecció «Els Treballs i els Dies», una *Història de les Illes Balears*. El seu autor, Miquel À. Casasnovas Camps, en introduir l’obra, explica que, enfront de nombroses històries insulars mallorquines i menorquines (no tantes d’eivissenques) i fins i tot locals, han mancat dins la nostra historiografia visions de conjunt. Per a l’historiador menorquí, la causa hem de cercar-la en la debilitat de la consciència *balear*: «Si preguntam a qualsevol habitant de les Illes a quina comunitat humana

pertany, ens contestarà que és eivissenc, menorquí, formenterer o mallorquí, però ben pocs ens diran que són balears. Hi ha, doncs, consciència de pertinença a una comunitat insular, que és la que identifica el subjecte, però no un sentiment regional –ni molt menys nacional, amb totes les matisacions que vulgueu– de *balearitat*.» Pens que aquesta apreciació respon a una realitat objectiva. Per temps, la humanitat per als menorquins s’ha estructurat entre un *nosaltres* menorquins, els altres que parlen com nosaltres (catalans, mallorquins,

valencians, eivissencs i formenterers) i els de fora d’aquesta realitat *natural*, els forasters. No seria mal de fer trobar exemples d’aquesta percepció en la cultura popular.

El 1231, pel tractat del cap de Pera, el moixerif menorquí ret vassallatge al rei Jaume I, situació que es manté fins a la conquesta d’Alfons II, el gener de 1287. Set-cents vint-i-tres anys ens separen de la data en què el poble de Menorca, tal com ara i adés el constituïm, va tenir acta de naixement. L’illa s’incorporava a la Corona catalanoaragonesa, i això era

l'inici de la seva catalanitat. A partir de llavors Menorca rep una legislació i una organització social similars a les que regien a les terres catalanes; el català n'és l'idioma; la senyera pròpia serà la de les quatre barres, i quan el 1463 els menorquins s'alcen en armes per defensar la causa del príncep de Viana contra Joan II, ho fan al crit de «Visca Catalunya!»... La catalanitat dels menorquins era palesa al llarg dels segles de govern de la dinastia dels Àustries i no s'anirà esborrant si no a partir d'un procés castellanitzador curosament planificat i implacablement aplicat, sobretot a partir de la incorporació de

Menorca a la monarquia espanyola el 1802, sense que, per ara, els propòsits de l'assimilisme espanyol hagin aconseguit l'èxit definitiu.

Joan F. Mira, que ha dedicat llargues i importants reflexions a temes antropològics, diu que *id-entitat* vol dir l'entitat de l'*id*, «o siga la consistència d'això que som, perquè algun *id* o 'cosa' cal ser en la vida, i aquesta cosa no pot ser no res». Per a ell, saber aquest significat elemental «és el millor antidot contra la trampa dels qui afirmen que les identitats no existeixen (les dels altres, és clar), o que són altament perilloses». Això de les identitats resulta molt complex.

De vegades, respon més a com et veuen els altres que no a com vols definir-te tu mateix. Vam-ell-ara! En un llibre sobre moda, indumentària i vestits del segle XVIII –*Colección General de los Trages que en la Actualidad se Usan en España: Principiada en el Año 1801 en Madrid*–, d'A. Rodríguez, que conté molts gravats, n'apareix un «De la Ysla de Menorca» en què, sobre un fons marítim amb vaixells, hi ha un personatge i davall aquest es pot llegir: *¿Que soy Yngles ò Español? Maones*.

A ningú que conegui la història de Menorca no sorprendrà aquest dubte identitari. L'historiador Miquel À. Casanovas ha escrit: «Els menorquins de finals del segle XVIII es consideraven espanyols, però segons el que això significava abans de la guerra de Successió. Per a ells, l'espanyolitat residia en la religió catòlica i el manteniment dels furs i privilegis de l'illa, segons l'esquema de monarquia composta i plural de l'època dels Àustries; un concepte que no lligava gens dins la monarquia centralista i absolutista de Carles III.» De fet, uns quants volien accentuar la seva espanyolitat i d'altres la seva anglofília segons com els cremava el ciri en cada processó. Les coses no rodaren gens bé per als interessos de la burgesia mercantil, crescuda a l'empara del port de Maó, quan van tastar el sèver del poder borbònic. D'ací els reiterats intents de retornar al jou britànic, més tou i lleuger que l'espanyol; curiosament, tots dos són definits com a «dominis» en un document d'època.

Així doncs, davant la pregunta «què som», ni menorquí tan sols; la resposta és clara: «Maonès.» I, com advertí el franciscà José Conde al governador espanyol de Menorca Conde de Cifuentes, «*Puede V.E. vivir en el concepto de que [...] son con el nombre españolas y en el corazón ingleses.*» A la qual cosa el gover-

nador espanyol contestava i assentia: «*La inteligencia de que estos naturales son en el corazón ingleses me lo ha hecho bastante ver la asistencia aquí de año y medio y bajo de esos conocimientos siempre me he manejado como que me creo entre espías.*»

Les coses no sempre han estat com són ara i tot allò que viu canvia. Però déu n'hi do el camí que l'assimilisme espanyol ha fet i fa, i allò que passava temps enrere ara no funciona ja ben bé així. Ara, dades sociològiques ens palesen que els menorquins passen majoritàriament del sentiment insularista a l'acceptació de l'espanyolitat.

L'article 12, apartat 4 de la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, estableix que «Les institucions pròpies han d'orientar la funció del poder públic en el sentit de consolidar i des-

envolupar les característiques de nacionalitat comuna dels pobles de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, així com les peculiaritats de cada illa com a vincle de solidaritat entre si.» Aquest propòsit no s'ha aconseguit fins ara en la generalitat de la societat de les Illes; són, però, les mateixes estructures de poder autonòmiques les que han reconvertit només per ara molts polítics locals en *baleàrics*.

Al preàmbul mateix del nostre Estatut es juga amb una certa ambigüitat a l'hora d'identificar el subjecte de la Comunitat Autònoma. Així diu que:

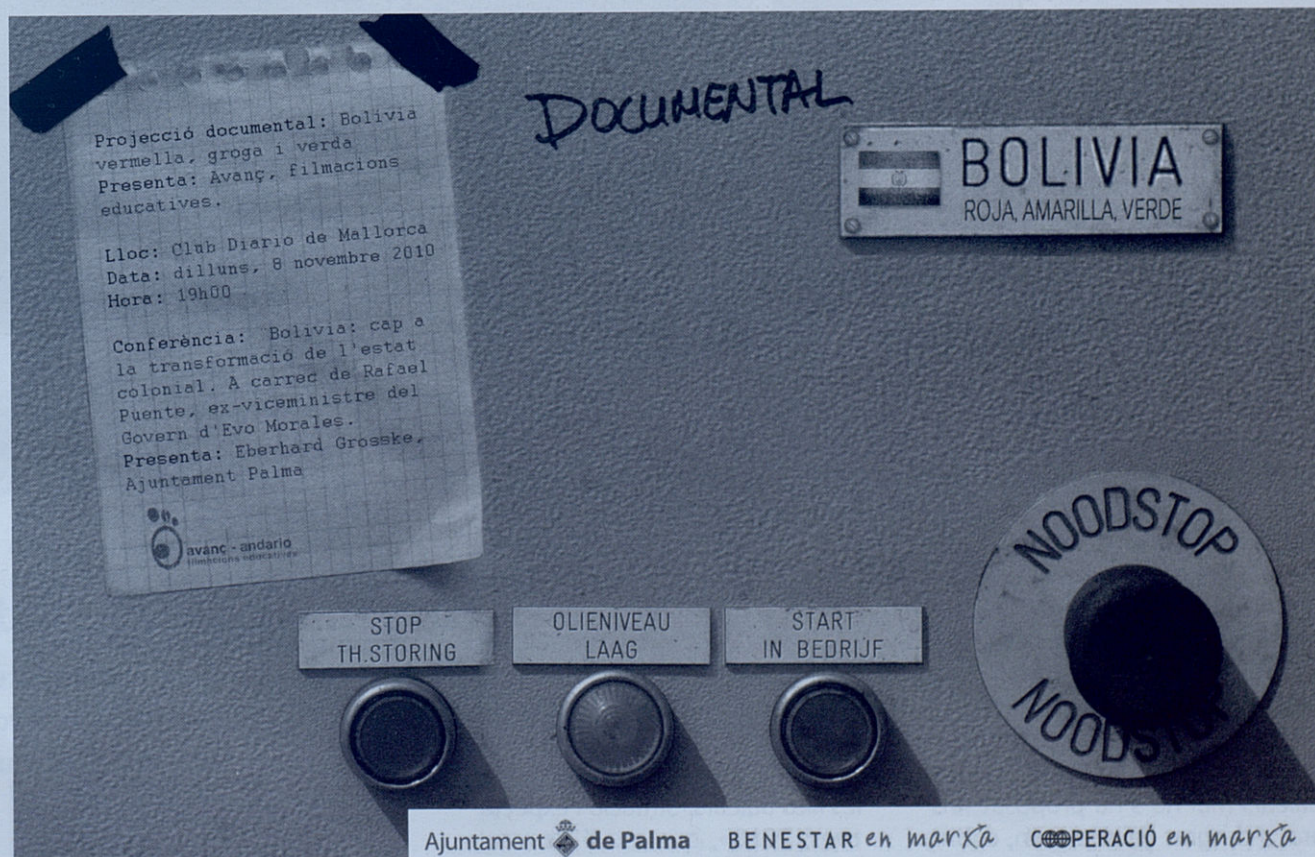
«Al llarg de la seva història, **les Illes Balears** han forjat la seva identitat amb les aportacions i energies de moltes generacions, tradicions i cultures, que han convergit en aquesta terra d'acollida. Així, les Illes Balears, per la confluència d'una multiplicitat de pobles i de civilitzacions, al llarg de la seva his-

tòria, s'han conformat en una societat dinàmica, amb un patrimoni cultural i social, tangible i intangible, singular entre totes les cultures del Mediterrani i del món; fonamentat, en la seva més íntima profunditat, en uns valors universals incloents i no excloents.

»Durant segles, **el poble de les Illes** ha mantingut constant aquesta vocació i, a la darrera etapa del segle xx, va exercir el seu dret a l'autonomia d'acord amb la Constitució espanyola vigent.

»Actualment, **els pobles de les Illes**, hereus d'unes tradicions fonamentades sobre la base dels principis irrenunciables d'igualtat, democràcia i convivència pacífica i justa, continuen proclamant aquests valors, com a expressió dels valors superiors de la seva vida col·lectiva.

»I en aquest sentit, **la nacionalitat històrica** que formen les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera vol retre homenatge a tots

els seus fills que, al llarg de tots els temps, llunyans i propers, han treballat per mantenir la identitat del nostre poble, la qual cosa ens ha permès assolir les fites actuals, gràcies a ells.»

Amb les remarques ja es veuen els equilibris que fan els ponents de l'actual Estatut per afirmar el que mai no ha estat (un sol poble balear) a partir de la realitat diversa (el poble de cada illa), la qual tanmateix vol admetre una nacionalitat *històrica*, la qual si som una mica respectuosos amb la història no és tant *balear* com nacionalment catalana.

Dit açò, afegim tot d'una que una majoria de ciutadans de l'arxipèlag rebutja avui, ni que sigui per ignorància induïda, l'adscripció política (i àdhuc cultural) als Països Catalans, si més no com a àrea nacionalitària en construcció o en lluita de resistència per no ser fagocitada pel nacionalisme espanyol o com es vulgui. Un excés de voluntarisme no ens ha de fer perdre de vista la realitat, sigui, si més no, perquè voldríem transformar-la.

On diu l'Estatut d'autonomia que el candidat a presidir el Govern de la *Comunitat* hagi d'haver-se presentat com a número u de la llista corresponent a la circumscripció de Palma?

És el Mallorca l'equip que *re-presenta* els menorquins, els eivissencs i els formenterers a la lliga de futbol espanyola? Dic representa, no ja que suscitï l'adhesió i l'entusiasme dels balears no mallorquins.

Quantes associacions i entitats que no siguin estrictament oficials (les federacions esportives, les seccions regionals dels partits de caire nacional espanyol, les centrals sindicals...) es diuen balears o en tenen l'estructura i funcionament? Pensem que la mateixa Obra Cultural Balear no està implantada més enllà de Mallorca.

No tenim una premsa diària en català i d'àmbit balear. El *Diari de Balears* mai no s'ha proposat fins ara, a desgrat del seu nom, cobrir

l'àmbit de tot l'arxipèlag. A les illes més petites el diari més llegit, amb diferència, és l'insular, i les edicions d'*Última Hora* tenen així mateix edició local específica per a cada illa. Les emissores de l'Ens Públic de la Radiotelevisió de les Illes Balears obtenen, segons el baròmetre de la Fundació d'Audiències de Comunicació i Cultura a les Illes Balears del 30 de juliol de 2010, un sisè lloc en televisió per darrere de La 1 de TVE, Telecinco, Antena 3, La Sexta i La Cuatro, amb un escàs 5,5%, distribuït així: Mallorca 5,9, Menorca 8,7 i Eivissa i Formentera 1,3. I pel que fa a la Ràdio, IB3 és la cinquena per darrere la SER, Onda Cero, COPE i RNE, amb una audiència acumulada del 3,3%, amb el problema afegit que ni a Eivissa ni a Menorca IB3 Ràdio no apareix en el rànquing. Com, idò, es podran fer efectius els criteris emanats de la Llei 7/1985, de 22 de maig, de creació de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, que en l'article 16 estableix entre els principis que han d'inspirar la programació dels mitjans gestionats per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears: «La defensa de la personalitat i identitat del poble de les Illes Balears, com també la promoció i difusió de la seva cultura i la seva llengua»? O bé «promoure la intercomunicació i l'intercanvi cultural i informatiu entre els habitants de les diferents illes i comunitats de les Balears», com estableix un dels principis inspiradors de la programació de la ràdio i televisió autonòmiques en el Pla General de l'Ens Públic de RTVIB? Les TDT locals han estat malauradament una ocasió perduda per millorar la vertebració no tan sols de les Illes Balears, sinó també de l'espai català de comunicació en conjunt.

A continuació, podem considerar un informe elaborat per l'Institut Balear de la Joventut, «Els joves de les Illes Balears. Situació i expectatives, 2010», que recull els resul-

tats d'una investigació per conèixer més i millor les diferències i semblances, les expectatives i els valors dels joves de les Illes Balears. Doncs bé, en l'apartat 7.1. («Notorietat d'institucions o organitzacions 'de o per a joves'»), hi trobam que per *notorietat* s'ha d'entendre «percentatge de mencions de tal o tal altra institució», sense ajuda, quan es demana: «M'agradaria que anomenessis les organitzacions i institucions, tant privades com públiques, que tenen o ofereixen serveis, plans i activitats per a joves», i aquests són els resultats: A Mallorca, els joves reconeixen més la centralitat de l'Administració autonòmica (25) i també les organitzacions *balears* (26) que no el Consell (9) i l'Administració municipal (20), mentre que a Menorca i a les Pitiüses els resultats afavoreixen clarament les administracions *no balears* o més properes. Així, respectivament, trobam l'Administració autonòmica (Menorca 13, Pitiüses 18), organitzacions *balears* (Menorca 16, Pitiüses 14), Consell (Menorca 16, Pitiüses 14), i Administració municipal (Menorca 23, Pitiüses 29). També és simptomàtic, en aquest mateix sentit *insularista*, que les principals institucions educatives balears, sobretot la Universitat, merescuin un 12% de reconeixement entre els joves mallorquins i només un 7% entre els menorquins i un 8% entre els eivissencs i formenterers. Cal tenir en compte que, com diuen els analistes d'aquest informe sobre la joventut, «si una institució no es coneix o es coneix poc, li serà més difícil complir amb els seus objectius». No oblidem tampoc que el Govern amb seu a Palma té, per mandat estatutari, el deure de treballar per enfortir els vincles de nacionalitat entre els ciutadans de les Illes Balears.

Joan F. López Casasnovas és professor de secundària.

Xarxa de Refugis del Consell de Mallorca

Tota la Serra als teus peus

Vine a fer salut i gaudir de la Serra de Tramuntana.
Aprofita la xarxa de refugis al teu abast per conèixer
la **Ruta de Pedra en Sec** i viure grans experiències.

OR 221
Font des Noguer
2 h. 10 min.
Font des Prat
1 h. 10 min.
Ses Cases Velles

Més informació i reserves
www.conselldemallorca.net/refugis
971 173 700

[opinió]

TOMEU MARTÍ

L'OCB, una xarxa social robusta i extensa

Avui, quan parlem de l'Obra Cultural Balear, no tan sols parlem d'una entitat amb gairebé cinquanta anys d'història i amb una impressionant trajectòria en la defensa de la llengua i la cultura pròpies de les Illes Balears. Avui, quan parlem de l'OCB, parlem sobretot d'una àmplia xarxa social.

L'OCB és avui una organització amb un equip professional que treballa en els diversos àmbits que abasta l'entitat: dinamització cultural, dinamització lingüística, Oficina dels Drets Lingüístics, treball intercultural, comunicació, mobilització social, interlocució amb les institucions públiques i amb la societat civil, reflexió en qüestions de país, xarxa territorial...

L'OCB és també l'entitat que manté una sèrie de dinamitzadors lingüístics a Palma (en col·laboració

amb l'Ajuntament) que treballen a diverses barriades, en permanent contacte amb el teixit associatiu de l'entorn més immediat.

L'OCB compta avui amb vuit locals a tot Mallorca: Inca, Manacor, Lluçmajor, Algaida, Campos, Sant Joan, les oficines centrals a Palma i la seu institucional de Can Alcover.

L'OCB compta avui amb 29 delegacions actives a altres tants municipis de Mallorca a les quals cal sumar la dotzena d'entitats amigues a dotze localitats més. Delegacions i entitats amigues són autèntics motors de dinamització cultural al seu municipi.

L'OCB té avui al voltant de 350 persones que treballen setmanalment, de manera voluntària, en les tasques de l'entitat. Voluntaris actius que participen i donen vida a les delegacions territorials i a les comissions sectorials i que són el vertader motor de l'Obra.

L'OCB és membre de les xarxes

per la llengua, la cultura i el país a Mallorca i a les Illes Balears, on participa juntament amb Acció Cultural de Menorca, l'Institut Menorquí d'Estudis, l'Institut d'Estudis Eivissencs, l'OCB de Formentera, l'Associació Vuit d'Agost, l'Associació de Festes de Santa Maria i Joves de Mallorca per la Llengua.

L'OCB participa també a la Federació Llull, que treballa en l'àmbit dels Països Catalans juntament amb Òmnium Cultural i Acció Cultural del País Valencià.

L'OCB és, també, el motor d'una xarxa sectorial d'organitzacions que treballen a Mallorca en favor de la llengua catalana en àmbits ben diferents.

L'OCB és, per descomptat, Can Alcover, el centre cultural més dinàmic de les Illes Balears, obert a totes les persones i a tots els col·lectius creadors de cultura i amb capacitat per acollir i generar activitat cultural gairebé diàriament.

L'OCB és una entitat amb gran capacitat d'incidència en la societat mallorquina i amb una capacitat de mobilització popular que s'aproxima a les 40.000 persones.

L'OCB és, sobretot, els més de 3.000 socis que formen part de l'associació i que són els que amb els seus doblers i el seu compromís fan possible una entitat robusta amb capacitat per resistir quan és el moment de resistir i amb capacitat d'avançar quan les condicions socials i polítiques així ho permeten.

Per tot això que acab de ressenyar, és tan important continuar fent pinya amb l'OCB.

I per tot això és important que continuï creixent el nombre de persones que s'associen a l'entitat. És un gest senzill, gairebé simbòlic, però al mateix temps és un gest ple de força i capaç de generar una gran energia positiva en favor de la nostra llengua, la nostra cultura i el nostre país.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES
I JOCS D'ORDINADOR
EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts
XISCO
Gràfiques

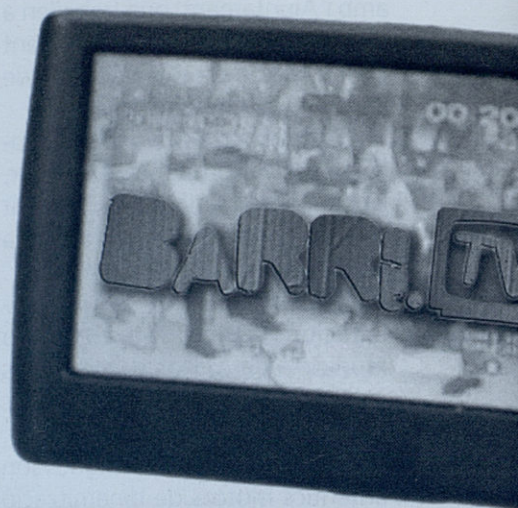
carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

[entrevista a...]

Barri.tv

PER GUILLEM COLOM

Al mes de juliol, TV Mallorca va començar a emetre un programa anomenat *Barri.tv MGZN*. Tot i que Barri.tv és una televisió que ja té més de dos anys de vida, segurament aquest nom era nou per a molt telespectadors. Ara bé, aquesta no és una televisió convencional, ja que és associativa i va néixer a la xarxa d'Internet. Aquesta idea de treball en grup va quedar molt clara el dia que els entrevistarem: tot i que havíem quedat amb Jaume Rosselló i Biel Salas, acabarem entrevistant Mercedes Mariani (Mechi), una de les impulsores del projecte. Ella només tenia vint minuts, però va allargar un poc més l'entrevista per respondre a les nostres preguntes. Mentre l'entrevistàvem, en Jaume escoltava, fins que va intervenir a una pregunta i es va quedar a la conversa. Quan na Mechi va haver de partir, acabarem l'entrevista amb en Jaume. A l'hora dels comiats va entrar en Biel per la porta, tot disculpant-se. Quan li comentàrem que havíem fet l'entrevista a na Mechi, li va parèixer perfecte. Sortint per la porta de l'estudi que tenen al Polígon de Llevant, vaig pensar que el que acabava de veure havia estat un bon exemple de la paraula que Barri.tv porta al lema: cooperació.

Ens podrien explicar quan i com va néixer el projecte de Barri.tv?

Mechi: En Biel Salas i jo havíem fet feina molts d'anys en la producció audiovisual com a professionals, i érem conscients que no tan sols no ens omplia en el sentit que no es paga bé, sinó que tampoc no ens omplien els continguts que havíem de fer. Com que tots dos ja teníem experiència en associanisme i el context que hi ha aquí és el d'una televisió autonòmica centrada a fer uns continguts molt allunyats

de la realitat de la nostra illa, vàrem pensar que havíem de cercar alguna via per donar sortida a les nostres inquietuds. A partir d'aquí, agafant com a referència algunes televisions comunitàries de Colòmbia i Argentina, vàrem començar a pensar com podíem fer alguna cosa semblant a la nostra ciutat.

Amb tot aquest bagatge, fa poc més de dos anys iniciàrem uns cursos de formació adreçats a la gent que viu als barris, de manera que ells mateixos poguessin contar el que hi passava agafant una

càmera, sense necessitat que hi anàs una persona externa a explicar el que estava succeint. Així, decidírem preparar la gent per tenir eines per contar allò que els interessa. El primer curs fou a la Soledat, amb uns doblers que ens va aprovar el Consorci Riba.

El lema de Barri.tv, «La televisió social i participativa», és tota una declaració d'intencions, ens el podríeu explicar?

Mechi: Hem de tenir en compte que vivim en una cultura molt mediàtica, rodejats de màrqueting i logos; per això, nosaltres sabíem que necessitàvem un lema que fos clar, que amb unes poques paraules moguéssim la gent a demanar-se què era allò. I és cert que la paraula *participació* es fa servir a tot arreu, però aquesta reflecteix la nostra realitat, ja que el que nosaltres volem és que la gent participi. I ho feim promouvint un projecte que

ens pareix interessant i vàlid. Però un any i mig més tard, quan veiem que hi ha gent a la qual agrada el projecte, que hi està molt implicada i que ens telefona per continuar, decidim que hi hem d'introduir alguns canvis. Ho parlem i tots plegats fundam una associació. Aquesta associació inclou tota la gent dels barris que ha col·laborat amb nosaltres. Pel que fa a allò *social*, és important perquè és una realitat, i perquè ho es-

tam aconplint. Això té més a veure amb allò que està passant amb les associacions d'immigrants, amb les manifestacions que hi ha al carrer, etc. És a dir, amb allò que succeeix als nostres barris. De totes formes, volem deixar clar que allò important de Barri.tv no és el lema, sinó el que hi ha darrere. I el que hi ha darrere és, per exemple, que estam d'acord amb la cultura lliure, amb el *copyleft*. Quant a la part

més pràctica, hem aconseguit ajuntar gent molt diferent, que tal vegada no es trobaria d'una altra manera, o que es trobaria al bar i ni es miraria. Aquí hem aconseguit ajuntar joves nigerians amb persones jubilades o amb immigrants llatinoamericans, de manera que tots hi diuen la seva. Així, alguns saben molt de producció perquè ho han fet al seu país i d'altres coneixen molt el seu barri, i unint la seva feina surt quelcom molt interessant.

embat
LLIBRES

PEDAGOGIA
PSICOLOGIA
NARRATIVA
LOGOPÈDIA
CINEMA
TEATRE

HISTÒRIA
FILOSOFIA
TREBALL SOCIAL
SOCIOLOGIA
HISTÒRIA
DE LA CIÈNCIA

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

Quanta gent sou a hores d'ara i quins mitjans teniu?

Mechi: Ara mateix tenim l'associació creada, amb una junta directiva de set persones, i permanentment hi col·laboram unes nou. Ara bé, aquest és un projecte en el qual han col·laborat al voltant de 50 persones, i cal tenir en

compte que l'iniciaren només dues. Pel que fa als mitjans, començarem amb tres equips de càmera, un dels quals era portàtil, i l'únic que ha canviat és que hem comprat sis cameres petites, que van molt bé per fer segons quins reportatges. El que ha millorat molt és l'espai físic, la seu: abans

no teníem un lloc estable i ens cedien diferents locals, la qual cosa feia més complicat treballar. Però fa un temps la par-ròquia del Polígon de Llevant ens cedí aquest espai, ja que els va agradar molt el projecte. Això va millorar molt les condicions de feina: poguérem comprar aquests ordinadors de segona mà i arre-

glar-los, així com fer un petit plató. Gràcies a aquests mitjans podem fer uns vídeos que són valorats per la gent dels barris, que sovint ens crida quan vol mostrar el que passa a la seva zona, com les festes, o també denunciar problemes. I el que és bàsic per a nosaltres és que tinguin un espai on poder parlar tranquil·lament, sense que ningú no els talli. Amb això aconseguim que no sigui la televisió la que cerca quelcom en ells, sinó que siguin ells els qui tinguin l'eina per fer-la sevir.

Fa poc heu començat fent un programa setmanal per a TV Mallorca, com valoreu aquest pas a la televisió convencional?

Mechi: En general pensam que és positiu, ja que la nostra filosofia és arribar més enllà d'Internet i estar a la televisió. El que passa és que la televisió actual no ens agrada, no ens hi sentim còmodes, i inten-

el mirall
amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Secretaria de Mitjans de Comunicació

el mirall
amb el suport de

Govern
de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

tar canviar aquests mitjans és gairebé impossible. Jo, personalment, tenc clar que IB3 no ens interessa, no tan sols per allò que fa amb els seus treballadors, sinó també per altres motius.

Ara bé, TV Mallorca sí que la trobam molt més interessant, perquè està feta per periodistes i té uns continguts que s'apropen més a la nostra filosofia del que ha de ser la televisió. Per tant, decidirem acostar-nos-hi perquè ens sembla interessantíssim que els continguts de Barri.tv arribin a molta més gent, i hem constatat que la gent que col·labora amb nosaltres també pensa així.

Quins temes tractau més sovint? Com valoreu les propostes que rebeu?

Mechi: Sempre escoltam totes les propostes que rebem, ja siguin d'un grup de música que està començant, d'un col·lectiu cultural de la nostra illa o d'una associació d'immigrants. Ara bé, el que sí que demanam és que allò que mostram tingui una rellevància social, que vagi més enllà del que ja coneixem. A més a més, intentam acudir a manifestacions ciutadanes, com les que es feren contra la corrupció o contra l'Europa del capital. Per tant, no tenim una temàtica fixa, hi ha de tot, però sempre intentam mantenir la filosofia que hem comentat.

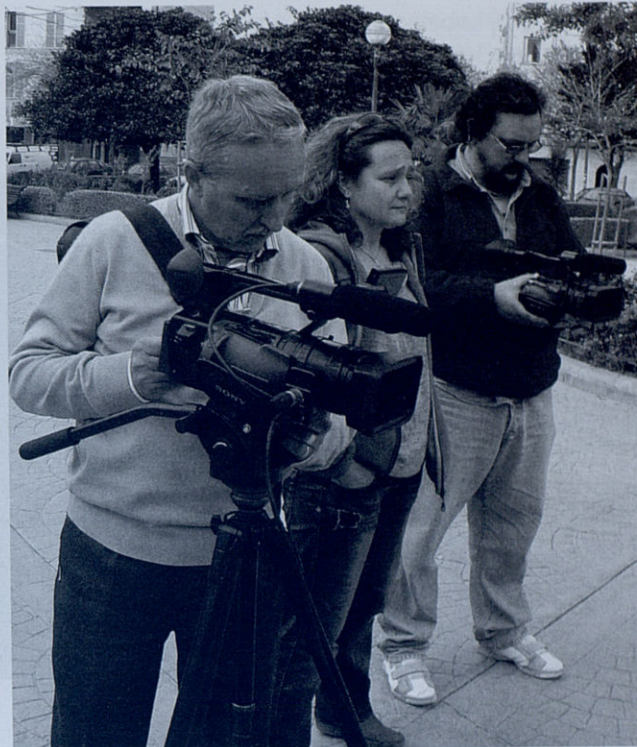
Jaume: Jo diria que hi ha temàtiques que mai no sortiran, que no ens interessin, ja sigui perquè ja tenen una presència massiva als mitjans de comunicació o perquè no concorden amb la nostra forma de concebre la televisió. Per això mateix, no anam a la inauguració d'una exposició a Es Baluard, perquè sabem que l'endemà ja apareixerà a tots els mitjans de comunicació. I si haguéssim de fer una llista de temes que més ens interessin, que sí que n'hi ha, serien barriada, immigració, medi ambient...

Heu comentat el tema de les barriades diversos cops, ens podríeu explicar més detalladament quina relació teniu amb els barris on desenvolupau la vostra tasca?

Mechi: La relació sol ser casual, a vegades a partir de feines que hi hem fet abans, de persones que coneixem, d'algú que ens crida per algun contacte, etc.

Jaume: Nosaltres varem néixer a la Soledat, però fou una cosa circumstancial, i ara hem crescut i arribam a moltes més zones.

Mechi: Amb tot, cal dir que al barri de Son Armadans segurament no hi aniríem, ja que la nostra filosofia ens fa apropar-nos a altres barris, com ara Son Roca, que està molt marginat, o Son Banya, on tenim intenció d'anar. És a dir, feim la nostra feina en barris que

estan molt oblidats per l'Ajuntament, en barris que estan marginats però que no són pas marginals. Dins les temàtiques que tractau més sovint, veig que treballau temes com la interculturalitat i la cohesió social, intentant posar com a eix la llengua catalana. Pensau que la feina per la normalització del català i la cohesió social estan relacionades? Mechí: I tant! La llengua de la qual nosaltres partim sempre és el català, i per això tota la informació, el nostre web i altre material està en aquesta llengua. Tot i això, si bé sempre tendim que la llengua vehicular sigui la catalana, hem de ser conscients de la realitat on feim els nostres vídeos; per tant, si algú que no parla català hi vol col·laborar i ho fa en castellà, no hi posam cap pega.

Un dels vídeos que ara em vénen al cap és un que férem sobre paraules en wòlof i en català: així, les persones que aprenien català i tenien el wòlof com a llengua materna ens ensenyaren algunes paraules en aquesta llengua del Senegal. Jaume: Per a nosaltres, la llengua també és notícia, font del nostre treball. Per això feim una secció que es diu «En una paraula», on Barri.tv va amb les càmeres a un esdeveniment social i demana a la gent que passi per davant la càmera i digui una paraula en català, la que vulgui. Després en triam una, la que ens hagi cridat més l'atenció, i demanam a la persona que l'ha dita que ens expliqui què significa i per què l'ha triada. I amb això muntam un vídeo

sovint, però encara ens falta més gent d'aquests indrets que s'hi impliqui. Mechi: De fet, anàrem a sa Pobla a intentar fer feina amb els joves marroquins, però fou molt complicat i no es va poder fer. Nosaltres comprem aquestes situacions, i com que no som un col·lectiu tancat, analitzam aquests canvis i intentam millorar. Per això, tot i que nosaltres podem aspirar que aquests joves de sa Pobla facin un programa, hem vist que ells estan per fer altres coses. Aquests desencisos són positius, ja que n'aprenem molt i ampliam els nostres coneixements de la societat que ens envolta.

Sou una televisió que ha nascut completament lligada a les noves tecnologies fent servir Facebook, Twitter, Youtube, Blip.tv, etc. Pensau que el futur de l'associacionisme i dels moviments socials passa per l'ús de les noves tecnologies?

molt dinàmic on apareix gent de tot tipus i sentim paraules ben mallorquines que a vegades, per desgràcia, s'estan perdent. Aquesta secció, que va néixer gràcies a una subvenció de Política Lingüística, encara continua, i l'altre dia, a l'aniversari d'ASEMA a s'Arenal, en vàrem fer una. Així mateix, hem donat suport a manifestos en favor

de la normalització del català, ja que hi estam completament a favor.

Pel que hem vist fins ara, la vostra feina se centra en la ciutat de Palma. Heu pegat el bot a la part forana?

Mechi: A Manacor hem col·laborat amb una associació de dones immigrants anomenada Asso-

ciació Intercultural de Dones Renéixer. Aquesta associació està formada per dones immigrants i treballadores, i el que nosaltres hem fet amb elles és impulsar una secció de mitjans de comunicació, a més d'aconsejar-les en temes d'associacionisme.

Jaume: A nosaltres ens agradaria poder arribar més enllà de Palma més

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquix.cat

subscriu-t'hi!

Mechi: Definitivament. Les organitzacions socials necessiten fer servir els mitjans de comunicació, no tan sols per donar a conèixer el que fan, sinó també per treballar en xarxa. És a dir, perquè nosaltres sapiguem què passa a Manacor o la gent de Manacor sàpiga què passa a Barcelona, l'ús de les noves tecnologies és una necessitat bàsica.

Jaume: I és obvi que el món viu amb les noves tecnologies i que sense aquestes és molt difícil moure't, fer coses. Jo, per exemple, que no som un entusiasta d'aquest tipus de modernitat que vivim, som conscient que no hi ha un altre camí, i que si et quedes enrere no avances. I no avançar, per a un projecte social, és un error. I per això hem d'estar al dia.

Mechi: Jo voldria recalcar un altre cop la importància de fer xarxa. La meua feina professional a hores d'ara és a l'associació Candela Projectes Solidaris, i des de Mallorca feim

feina amb diverses organitzacions socials de Colòmbia; aquestes fan servir Internet com una de les eines bàsiques per denunciar abusos de poder, matances, destrucció de la cultura indígena, etc. Sense aquestes noves tecnologies, doncs, seria molt més difícil fer arribar aquesta informació aquí i a la resta del món.

Ara bé, hem de ser conscients que no estam fent res nou: les ràdios comunitàries funcionen des dels anys vuitanta, les associacions ja fa temps que tenen butlletins, etc. Nosaltres el que feim és modernitzar un poc tot això aprofitant un mitjà barat i fàcil d'usar. Però és important ser conscients que no tothom té accés a Internet: jo mateixa he vist com els gitanos de la Soledat han d'anar tots a una casa per veure els vídeos perquè només en una hi ha accés a Internet.

Ens podríeu explicar què és Sa Teranyina?

Jaume: Sa Teranyina són una sèrie d'entitats i associacions del Polígon de Llevant, de Foners i de ses Veles que es reuneixen per fer coses juntes, seguint aquesta filosofia de feina en xarxa que hem comentat.

Allò que ens agrada és que les associacions i entitats són molt diverses, des d'una parròquia fins a una escola, passant per una associació d'immigrants o un grup d'esplai. Amb això s'aconsegueix allò que ha comentat na Mechi abans: fer que gent molt diferent comparteixi espai i es relacioni.

Ja per acabar, ens podríeu dir de quin programa o vídeo us sentiu més orgullosos?

Jaume: Això és mal de contestar. Jo et diria el que diuen sempre els músics quan graven un disc: el darrer és sempre el millor. En lloc de dir-te de quin em sent més orgullós, preferesc contar-te una anècdota: un dels formats que tenim és que

una persona jove entrevista una més gran, i fa un temps anàrem a ses Cadenes (s'Arenal) i fèrem un reportatge sobre els trencadors de marès. Agafàrem un jove d'allà, nét de trencadors, i aquest va fer una petita entrevista a un senyor que havia estat trencador. Aquest home ens dugué a la seva pedrera i va ser molt interessant perquè ens va mostrar *in situ* com es feia aquella feina. Però bé, aquesta és una anècdota entre moltes. Per ventura tens una certa estima als primers que has fet, quan encara no tenies ni idea d'editar, i els mires amb un punt de nostàlgia i un altre de rialles, ja que hi trobes errades i, almanco, penyes que has avançat una mica en aquest temps. I és que Barri.tv, en definitiva, és un procés d'aprenentatge i maduració continu, en què cada dia aprens coses noves. I encara esper aprendre'n moltes més.

el mirall

subscriu-t'hi

Carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma
Tel. 971 72 59 37
Fax 971 71 93 85
comunicacio@ocb.cat

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Nou disc d'Entreveus: «Mites dins la boca»

El passat dia 8 d'octubre es va presentar al Teatre Xesc Forteza de Palma el nou disc i espectacle del grup *Entreveus: Mites dins la boca*, basat en poemes de l'escriptor santanyiner Antoni Vidal Ferrando.

El disc conté quinze temes i és un treball conjunt entre el grup musical i el poeta, el qual hi recita alguns dels seus propis versos. És una proposta adreçada directament al món dels sentiments que, mitjançant la música i la poesia, pretén emocionar l'oient.

La presentació fou acompanyada per la projecció

d'una videocreació feta per Marina Sunyer i Miryam Serrano que fa ressaltar encara més el treball creatiu del grup. Es tracta del segon disc del grup després d'*El joc de l'aigua*, que edità el 2007 el segell Ona Digital i que es basà també en poemes, però no d'un únic autor, com aquest que acaben de presentar ara.

El grup és compost per Francesca Suau, al piano, veu i composició; Antònia Suau, veu, i Silke Hamann, veu.

Vetlades literàries a Montuïri

La delegació de l'OCB de Montuïri, en col·laboració amb el MAC-Juvenil, la UIB i l'Ajuntament de Montuïri, ha organitzat per a aquesta temporada d'estiu-tardor de 2010 cinc vetlades literàries sobre poesia mallorquina. Els actes han consistit en una presentació dels diferents moviments a càrrec d'un professor universitari especialista en la matèria. Seguidament, s'ha recitat i llegit una mostra dels poemes més significatius de cada època. Aquestes lectures poètiques eren obertes, és a dir, tots els interessats podien apuntar-s'hi. Per acabar, hi ha hagut una breu explicació, a càrrec de l'expert, per tal de fer-ho més entenedor. L'objectiu de tot plegat no ha estat altre que posar a

l'abast de tot el públic interessat la poesia feta a Mallorca durant un temps determinat.

Va començar el divendres 23 de juliol amb un acte amb el títol *La poesia romàntica a Mallorca*, a càrrec del professor Joan Mas.

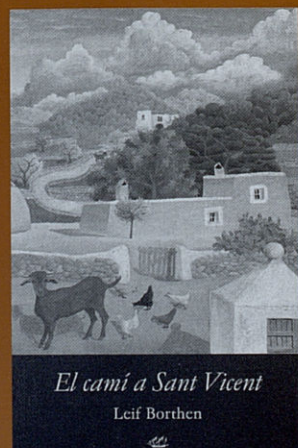
Va continuar el divendres 13 d'agost amb *La poesia costumista a Mallorca*, a càrrec del professor Joan Miralles.

El 3 de setembre fou el torn de *La poesia modernista a Mallorca*, a càrrec del professor Damià Pons. El 17 de setembre la conferència tractà de *La poesia de l'Escola Mallorquina* i fou a càrrec del professor Pere Rosselló.

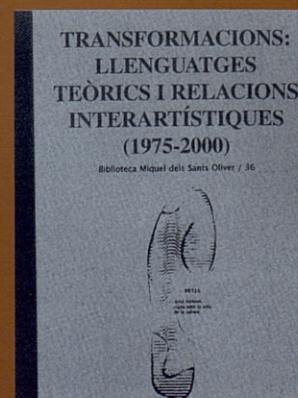
La darrera sessió fou el divendres 1 d'octubre, duia el títol de *La poesia de la generació dels cinquanta* i fou a càrrec de la professora Margalida Pons.

Una mirada enrere.
Eivissa als inicis dels anys setanta, de Toni Vidal
 Editorial Mediterrània
 Eivissa, 2010

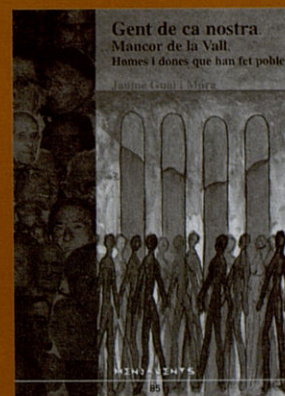

El camí de
Sant Vicent,
 de Leif Borthen
 Barbary Press
 Eivissa, 2010

Transformacions:
Llenguatges teòrics
i relacions interartístiques
(1975 - 2000)
 Publicacions Abadia de Montserrat
 Institut d'Estudis Baleàrics / UIB
 Barcelona, 2010

Gent de ca nostra.
Mancor de la Vall.
Homes i dones que
han fet poble,
 de Jaume Gual i Móra
 Edicions Documenta Balear
 Palma, 2010

L'últim cop que vaig
veure l'Aina,
 de Miquel Vicens Escandell
 El Tall Editorial
 Palma, 2010

Música i músics
a Menorca,
 de Gabriel Julià Seguí
 Institut d'Estudis Baleàrics
 Consell Insular de Menorca
 Ciutadella, 2010

Institut
d'Estudis Baleàrics

www.iebalearics.org / info@iebalearics.org

Un molí obert a tothom

cultiu, ja s'han notat alguns canvis: «A poc a poc, s'ha pogut observar una reacció per part dels pagesos, i esperam que cada any augmentin els que s'animin a conrear-la», explica Miralles.

Una cadena de producció completa

«El fet important quan es parla de recuperar alguna varietat és que l'aliment arribi al plat. I per això hi ha d'haver una cadena de producció completa», aclareix Miralles. Gràcies a aquest nou molí, ja no serà necessari recórrer a l'exterior per obtenir l'espècie de color taronja utilitzada per elaborar l'embotit preferit de les Illes.

A més, en aquesta iniciativa hi han participat persones de Projecte Home i del Centre Penitenciari. Totes han treballat en la sembra, la recollida i l'assecat de pebres. Segons comenten alguns d'aquests voluntaris, aquesta ha estat una gran oportunitat que els ha donat més llibertat i confiança en ells mateixos.

Un molí de pedra per moldre el pebre tap de cortí, una varietat típica de Mallorca que s'utilitzava per fer sobrassada, s'ha estrenat a la finca experimental Sa Canova, propietat de "SA NOSTRA", a sa Pobla. «Disposar d'aquest molí és un pas molt important, perquè fins ara, si hi havia pagesos que conreaven

pebre tap de cortí, no tenien on anar a moldre'l. Ara ja tenen aquest molí, obert a tots els petits productors d'aquesta varietat», explica el director de la finca, Pere Miralles. D'ençà que l'associació Slow Food inicià el 2009 el projecte de recuperació d'aquesta varietat en perill de desaparició per la falta de

Conferències per saber-ne més

La recuperació de les varietats locals és el tema del cicle de conferències «Cuinant amb gusts gairebé oblidats: recuperació de varietats locals». La pròxima tractarà sobre els arbres fruiters tradicionals i serà el dia 24 de novembre, a les 19 hores, al Centre de Cultura "SA NOSTRA".

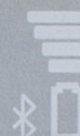

Premis Baldiri Reixac

11 de febrer de 2011

Normal
Volum alt

137/160(1)

Escriure un nou missatge

Per a: Alumnes; Professors; Escoles;

Ei, hola! Escolteu! Ja podeu participar als premis Baldiri Reixac d'enguany amb els vostres treballs. No ho dubteu i apunteu-vos-hi!

Us adjunto + informació. A10!

XXXIII Premis Baldiri Reixac 2010-2011

111.200 euros de dotació total

- A les escoles, 14 premis de 3.300 euros cadascun.
- Als alumnes, 70 premis de 700 euros cadascun a treballs escolars i 2 premis de 2.000 euros cadascun a experiències que fomentin la comunicació en català entre l'alumnat.
- A mestres i professors, 6.000 euros a un estudi, recerca o assaig pedagògic i 3.000 euros de subvenció per a la seva edició; i 3.000 euros a una experiència didàctica i la seva aplicació.

Termini de presentació dels treballs: 11 de febrer de 2011

Trobareu les bases, els qüestionaris i les fitxes d'inscripció a www.fundaciolluiscarulla.cat

Fundació Lluís Carulla

Aribau 185 3r 08021 Barcelona

Tel. 93 200 53 47 Fax 93 200 56 33

info@fundaciolluiscarulla.cat

Amb la col·laboració tècnica d'Òmnium Cultural

Amb el patrocini honorífic de:

 **Fundació
Lluís Carulla**

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació**

Tens lector de QR al teu mòbil?
Escaneja aquest codi amb el mòbil i
emporta't la informació

Enviar

Desar

[racó econòmic]

Sessió contínua

BIEL MATAS

L'escena econòmica actual no representa cap obra que puguem classificar d'entreteniment o comèdia lleugera, perquè tot el que s'està representant pertany al gènere dramàtic i gris. Ho dic així per mor de les impressions que un copsa de qualsevol redol, sigui més o manco popular, tècnic, divulgatiu o simplement personal. L'escenari del present és clarament descoratjador, ja que un no hi veu un motiu clar d'optimisme, especialment en l'ocupació.

Sap greu, realment, començar així, però ja hem dit altres vegades que la «simplicitat tan complexa» de tot el món econòmic no camina cap a on hauria d'anar i que el que vivim no és un fet conjuntural. La combinació de factors, gens nous, que dominen l'escena fan que es tracti d'una situació clarament estructural. El sistema està ben esquerdat.

Extretes d'aquí i d'allà resulten d'interès afirmacions sobre el futur de la crisi que fan els economistes Niño i Vidal: a Espanya fins que el

PIB no creixi un 2,5% no es crearà un lloc de treball. I fins al 2012 no hi haurà (?) aquest creixement; vinculació perversa entre creixement del PIB i augment de l'ocupació. Per tant, el panorama, l'escenari, de l'atur per al 2011 i el 2012 és brutal.

Seguint l'elucubració, aquest increment de l'atur caurà a partir del 2012 i farà feina qui sigui necessari o complementari. Si hi ha parada tècnica de l'economia, estancament, baixaran els preus (actualment, bona part de la inflació positiva és provocada per l'energia).

En vista d'aquestes prediccions, encara es fa més escaient identificar culpables, perquè aquí no podem parlar de l'acció divina, no podem exonerar de la culpa els responsables del món financer, polític, periodístic, i fins i tot individuals. El món financer va adoptar mesures que feien el crèdit bàsic i barat perquè tenien ordres de fer-lo fàcil per acabar amb la bombolla que acabava d'explotar del «puntcom», i fabricaren una altra bombolla, l'especulació, per tancar l'explosió anterior. Però aquests responsables, els mateixos que diuen que ens estam recuperant, són els que ens van dur a la situació d'avui. Ells.

Les entitats financeres oferien un producte complex de pagar, però hi havia ordres de fer-ho, i el seu sou (per objectius) depèn d'això.

Objectius financers dirigits per unes persones que ens han dut a la falta de crèdit actual, tan essencial per a l'activitat, i que són les mateixes que ara diuen que ens trauran del problema. Ineficients i responsables dels fets.

Observem una absoluta indigència intel·lectual en la política i una mediocritat total que no permet examinar responsables d'aquesta història. I els ciutadans en tenen culpa, perquè, imbuïts pel pensament de «compra-crèdit-consum-deute-venda-especulació-riquesa», contribuïren activament a créixer i a desorbitar qualsevol moviment sensat. I tot plegat basant-se en «l'excusa global» que això havia de passar.

Els mitjans de comunicació creen un nou clima contant tot això com volen; tots estan intervinguts (informativament parlant). Ara pareix que toca parlar de «ens estam recuperant», com si volguéssim recuperar el sistema que teníem fa uns anys, i fan un favor mínim a les persones que creuen que podran començar a consumir.

Tot això connecta amb un altre discurs: veure qui mou els fils darrere l'escena. Prest en parlarem, però ara per ara la temporada ja ha començat i l'obra que es representa és la mateixa, els protagonistes i el repartiment, també. Perquè el teatre és sempre obert i la sessió és contínua... i universal.

[el semàfor]

VERMELL

A Facebook, per haver tancat la plana de què disposava la Plataforma per la Llengua en aquesta xarxa social. El fet, que no ha estat explicat, perjudica una entitat que és capdavantera en la defensa de la normalització del català. La presència a les xarxes socials és necessària per a les associacions que fan feina a favor de la llengua i és injustificable un boicot com el que han fet els administradors de Facebook.

GROC

Als càrrecs públics del PP de les Illes Balears, que han manifestat el seu suport a la unitat de la llengua catalana. Una realitat que està reconeguda a l'Estatut d'autonomia i a la Llei de normalització lingüística i que haurien d'explicar a José Ramón Bauzá. El que no s'entén precisament és que, si la majoria dels batles i regidors del PP a la part forana defensen la unitat de la llengua, no reaccionin davant els posicionaments del seu líder.

VERD

A la campanya que demana la traducció de la xarxa social Twitter al català. La iniciativa ha tingut el suport ja de més de 1.000 persones, que ho han demanat enviant missatges al fundador de la xarxa. El català continua avançant al ciberespai, tot i els intents d'alguns sectors socials per impedir-ho.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

Tardor i lectura

BIEL MESQUIDA

LITERATURA I MÚSICA. El meu darrer descobriment: una col·lecció de llibres de coberta dura, molt ben fets, amb guardes vermell sang i una tipografia elegant sobre paper d'alt gramatge que es titula Los Escritores y la Música. La dirigeixen Carlos Céster i María Díaz i la publica Ediciones Singulares (www.edicionessingulares.com). Cada llibre està dedicat a un escriptor universal (Marcel Proust, Thomas Mann, Lev Tolstoi, William Shakespeare, Johann Wolfgang Von Goethe), i en un assaig fet amb originalitat, informació, saviesa i sensibilitat diversos autors relacionen l'obra d'aquests escriptors amb la música que escoltaren, que surt a la seva obra, o amb els músics que conegueren i amb qui es relacionaren. Sempre he sabut que tots

els llenguatges (art, ciència, tecnologia, cinema, etc.) influeixen en la creació literària. Però la música sempre ha anat un poc de ventafocs. En aquests llibres l'impacte del fet musical en l'obra d'aquests escriptors queda aclarit amb tota casta de detalls. Cadascun dels llibres té un pròleg, fet també per un autor prestigiós; un assaig extens, fet per un especialista, i una cronologia, així com imatges de l'autor i dels diversos compositors, un centenar de planes. Però el que completa aquestes obres és un CD d'uns setanta-cinc minuts en què s'ha recollit una selecció de melodies citades en els textos en versions d'intèrprets significatius d'importants segells discogràfics. Uns llibres en què la lletra i la música es conjuguen. Mentre escric tenc al lec-

tor de compactes el disc que acompanya el llibre dedicat a Marcel Proust i escolt la *Pavane pour une infante défunte* de Maurice Ravel. El pròleg és d'Antonio Muñoz Molina i el text, exquisit i ple de detalls, de l'escriptor argentí Blas Matamoro. Autors tan diversos com Vicente Molina Foix, Javier Montes, Eustaquio Barjau, Víctor Gallego, José María Guelbenzu són alguns dels que escriuen en els diferents volums. Un petita col·lecció joia que recoman als amants de la música, de les paraules i de les notes.

LA PROSA DE RILKE. Som un fan de Rainer Maria Rilke. M'havia llegit les seves poesies, les versions magnífiques de Joan Vinyoli, i em pensava que ho sabia tot d'aquest

t e n d è n c i e s
[llibres]

número u de la lírica europea. Però gràcies a l'amic i excel·lent traductor Jordi Llovet fa uns anys vaig descobrir un llibre rilkeà en prosa i que es pot considerar una novel·la que d'una forma clara i llampant destrueix tota la rancior del segle XIX, i amb una experiència de crisi existencial ens obre d'ampit en ample les portes de la contemporaneïtat: *Els quaderns de Malte* (Viena Edicions). Malte és un jove que ens conta la seva vida en el París de principi del segle XX. Rilke va escriure l'obra entre 1904 i 1910, la qual cosa es reflecteix en la seva prosa fonda feta per lluitar contra la mort. La història d'aquest jove que ve de Dinamarca per fer-se poeta és tot un bell tractat de saviesa elaborat amb una poètica en què les idees es fan descripcions i viceversa. La traducció de Llovet és una festa.

VISQUEN LES NATURES MORTES!

Som un fan absolut de la natura morta, del bodegó. Per això vaig passar un guster quan una amiga em va fer conèixer el llibre col·lectiu *El bodegón* (Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores). Hi ha textos d'especialistes, de crítics com John Berger, Calvo Serraller, Castilla del Pino, Peter Cherry, Gabriele Finaldi, Sánchez Vidal, Sam Segal, Natacha Seseña, Alain Tapié i Bodo Vischer. Aquests són alguns dels dinou especialistes i estudiosos que, amb visions personals històriques, artístiques, sociològiques, poètiques, etc., ens expliquen el naixement, la gestació, la trajectòria i l'evolució d'un gènere pictòric, d'una forma de pintura tan essencial i bellíssima. Un bon gruix de fotografies de quadres en color completen aquesta magnífica i recomanable edició.

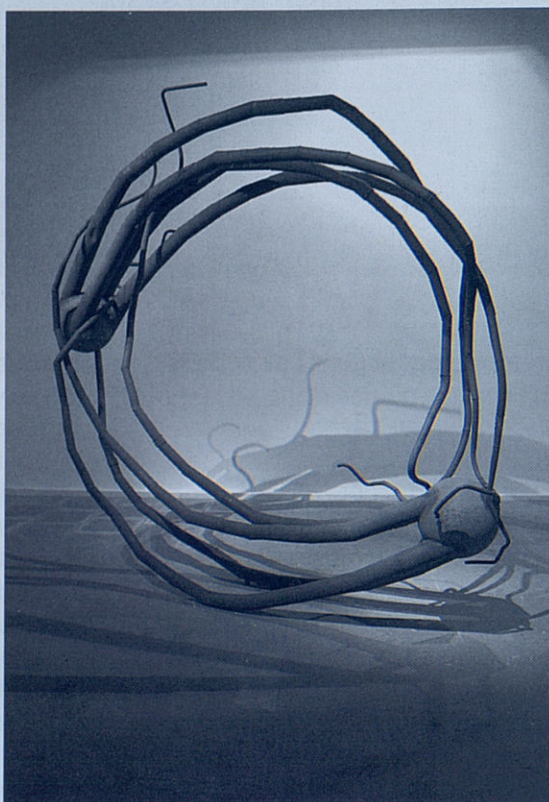
GABRIEL FERRATER: CONFERÈNCIES SOBRE LITERATURA CATALANA. Encara record amb enyor i emoció les conferències que el poeta Ferrater feia en una aula

petitona del pati de lletres de la Universitat de Barcelona els anys 1966 i 1967. Hi va haver dues sèries. A la primera Ferrater va parlar sobre poesia: Carles Riba, J. V. Foix i Guerau de Liost. Aquestes conferències es varen enregistrar i s'han publicat en diferents edicions. La segona sèrie era sobre prosa. I els autors eren Joaquim Ruyra amb el seu llibre *La parada*, Víctor Català i *Solitud* i Josep Pla. Per desgràcia els enregistraments s'havien perdut, però afortunadament, després que les conferències fossin gravades, l'amic i professor Joan Alegret les va transcriure mecanogràficament. Alegret, que record molt bé als anys seixanta quan era un estudiant jove apassionat i rigorós, ens ha salvat els mots de Ferrater que acaben d'aparèixer en una edició a cura d'Oriol Ponsatí-Murlà titulada *Tres prosistes* (Editorial Empúries). El curador ha trobat un registre que no traeix l'origen oral del text, que conserva les hesitacions, les repeticions, les frases inacabades, etc., que ens dona la sa-

viesa profunda, ben analítica, de Ferrater per sedassar aquests tres escriptors essencials de la literatura catalana contemporània. El llibre es llegeix com un relat d'un professor bo que ens instrueix fent-nos passar un guster per la complexitat de referències respecte d'altres literatures, per la corrosivitat de la crítica, per la ironia que amara el text, per les mostres de la bellesa de la prosa d'aquests autors que defensa d'una forma aferrissada i vera en una literatura en tan poca prosa com la catalana moderna. Un llibre entretingudíssim que per afegitó duu un apèndic amb un informe magnífic que va escriure Ferrater en anglès sobre Josep Pla per a l'editorial nord-americana Farrar, Straus & Giroux, on demostrava la viabilitat i la importància de traduir Pla en el mercat literari dels Estats Units. A desgrat dels elogis ferraterians, el projecte d'introduir Pla en el mercat anglosaxó no va tenir èxit, però ens ha deixat una peça extraordinària d'invectiva i finor.

Casal Solleric: cables, sons, tinta i ferro

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

Ferran Aguiló. Cercle, 1992.
© Juan Antonio Briñas.

L'edició 2010 de la Nit de l'Art ha servit com a pretext, als programadors del Casal Solleric, per oferir propostes que ens acosten al treball de quatre artistes de diferents generacions i plantejaments formals i conceptuals, inclosa una magnífica retrospectiva de l'escultor Ferran Aguiló que ens permet revisar l'evolució de la seva obra al llarg de les tres últimes dècades.

Daniel Canogar: la xarxa projectada

Daniel Canogar (Madrid, 1964), de qui hem pogut veure obra en mostres individuals a la Galeria Major de Pollença i a diferents mostres individuals i col·lectives a les Illes, reprèn amb «Enredos» la seva visió crítica de la influència en la nostra societat de les xarxes digitals.

tendències

[art]

Daniel Canogar. Enredos, 2008.

A l'exposició de l'Espai Quatre, comissariada per Neus Cortès, hi trobam dues obres i una instal·lació. La primera obra és una fotografia de gran format que pertany a una sèrie que Canogar inicià el 2008 i que dona títol a l'exposició. Una gran teranyina, formada per cables elèctrics, telefònics i informàtics, atrapa i enxarxa un conjunt de figures humanes que apareixen inertes, sotmeses al destí que les fa presoneres. La segona peça és una petita instal·lació formada per un nus de cable telefònic multicolor rescatat de plantes de reciclatge sobre el qual cau una projecció lumínica que crea un efecte de guspires de llum que irradien el nus i desperten la memòria de l'energia que una vegada va recórrer aquells cables.

Ens trobam enxarxats en aquesta gran teranyina tecnològica que absorbeix l'individu, que el connec-

ta a la informació, a la comunicació i a noves formes de relacionar-se, però que també l'atrapa i el confon, i l'enfronta a la distinció entre el que és real i el que és virtual, intangible o fals.

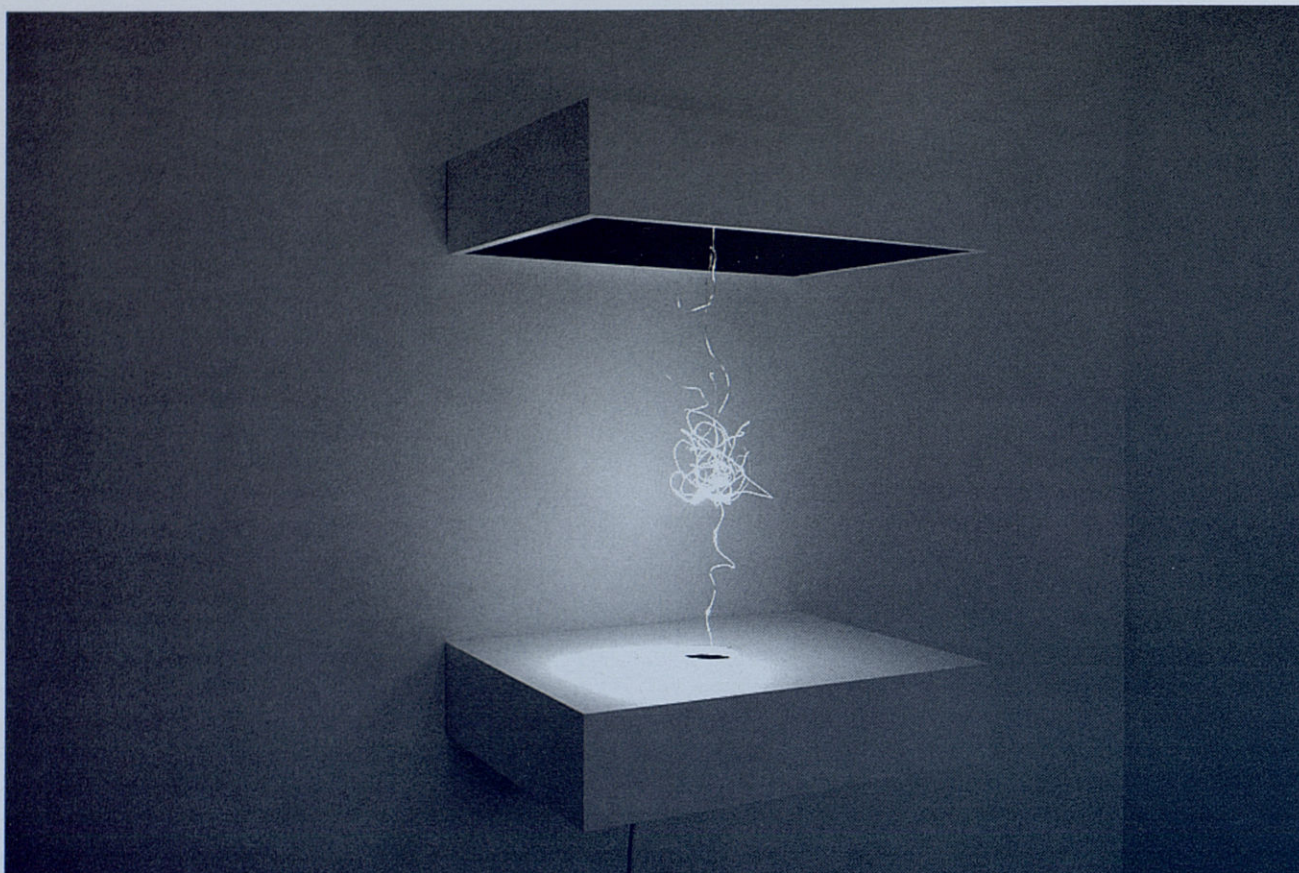
La tercera i darrera obra de l'exposició, titulada *Scanner*, parteix de la multiplicació d'un cable elèctric que es converteix en un cúmul de cables entrelaçats estesos per l'espai i sobre els quals es projecten animacions que els il·luminen, de manera que es crea una mena de caverna tecnològica en la qual s'endinsa l'espectador.

És evident que amb aquest treball Canogar ofereix una anàlisi entorn dels cicles d'acceleració econòmica que vivim i el resultat de la qual és la permanent obsolescència de la tecnologia, però també cerca despertar la memòria d'aquests materials, donar-los un nou pols de vida servint-se d'una

«antiga eina»: la projecció. Rere aquest gest, tan innocent com intencionat, hi ha el desig d'explorar l'ambigüitat del que hi és viu i el que està «donat per mort».

Daniel Palacios: d'espais interactius

Per inaugurar la Zona Zero, el nou projecte expositiu del Casal Solle-ric que comissarien Pau Waelder i Fernando Gómez de la Cuesta, es presenta la instal·lació de Daniel Palacios (Còrdova, 1981) titulada «OutComes», una proposta que connecta de manera evident amb els continguts que regiran les primeres cinc intervencions programades i que es recolliran sota l'epígraf comú «Espai reservat». Una peça que comença a interrogar-nos sobre algunes de les qüestions més rellevants que planteja el contingut del cicle esmentat: observació, re-

Daniel Canogar. Pneuma 2, 2009.

lació, interactivitat, subjectivitat, multiplicitat, infinitud i espai.

«OutComes» és una instal·lació modular composta d'un nombre variable de tubs de ressonància distribuïts en l'espai i un gràfic en terra que visualitza els sistemes de rela-

cions de la composició que es crea. Quan ens endinsam en el seu espai, el so comença a fluir. Els sons s'escampen, com en un flux de dades, se sincronitzen i varien en quantitat i tipus, i som nosaltres, amb la nostra presència i posició

en l'espai, el motiu d'aquestes variacions en una adaptació contínua i mútua.

L'evidència sonora, utilitzada aquí com una metàfora subtil, ens habilita com a agents de les mutacions i dels canvis en els sons que emet

el mirall

amb el suport de

**Consell de
Mallorca**

■ Departament de Cultura i Patrimoni
Direcció Insular de Política Lingüística

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

Wally Wood. Dynamo.

la instal·lació segons les persones que romanguin al seu voltant i segons com es moguin. La interactivitat, entesa per Palacios com una interferència, ens recorda que no es pot observar sense alterar allò observat, no es pot tocar, recórrer, escoltar, connectar sense afectar l'objecte o el subjecte amb què establim aquesta relació.

Wally Wood: la historieta llegendària

Els amants del còmic, de ben segur, fruiran amb la mostra d'originals del reconegut dibuixant nord-americà Wallace Wood (Minnesota, 1927 - Los Angeles, 1981). La seva vida representa un bon exemple de les condicions de treball que molts de dibuixants de còmic van patir al llarg de la segona meitat del segle XX, així com d'algunes de les seves aspiracions de canvi.

Magnífic dibuixant, Wood, iniciat en el mitjà per Will Eisner, un dels grans, es traslladà a final dels quaranta a Nova York, on accepta d'entrada tot tipus d'encàrrecs. Va treballar a la mítica editorial EC de Bill Gaines, on els dibuixants eren considerats com a artistes, i destaca aviat, sobretot en els còmics de ciència-ficció, en què va tenir ocasió d'adaptar obres d'un jove Ray Bradbury. Dibuixa també còmics de terror, bèl·lics i de denúncia social.

A final dels cinquanta tanca l'editorial, i Wood s'apunta al carro dels superherois fixant per Marvel i redissenyant l'uniforme d'un personatge tan carismàtic com Daredevil. Però la seva pretensió de signar com a autor complet el fa abandonar l'editorial per fer-se càrrec de tota una línia de superherois nova, els *T.H.U.N.D.E.R. Agents*. L'aventura no va funcionar, però no va desistir, i a la fi dels seixanta edita el

Wally Wood. Sally.

fanzine *Witzend*, amb l'esperança d'aconseguir que els autors es convertissin en editors de les seves pròpies obres. Amb aquesta experiència es va avançar a l'explosió *underground*, que arribà poc després.

A més dels còmics, Wood il·lustrà llibres i revistes, envasos i suports publicitaris, portades de discos, cartells o tires còmiques. Un tot-terreny. El seu dibuix destaca per l'entintat estilitzat i d'alt contrast, i per la fantasia desbordant dels seus escenaris, éssers extraterrestres i maquinària en general. El seu treball és tremendament actual, sexy i elegant, i ha influït en una gran quantitat d'il·lustradors al llarg de dècades i fins a l'actualitat.

El projecte *Woodwork*, comissariat per Florentino Flórez i Frédéric Manzano, i patrocinat per la CAM, reuneix molts dels seus treballs més representatius, incloses historietes completes com *My World* o *To Kill a God*, pàgines fetes en col·laboració amb dibuixants com Kirby o Ditko,

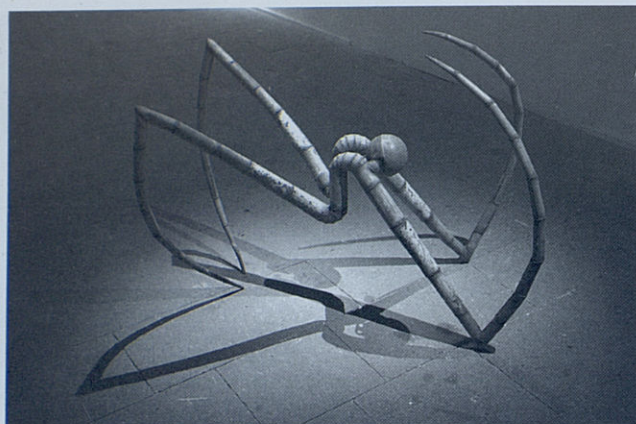
Ferran Aguiló. Arrel, 2009. © Juan Antonio Briñas.

i diverses il·lustracions, fins a un total de dos-cents originals, recollits en un magnífic catàleg de més de tres-centes pàgines en què s'ha cuidat especialment la qualitat de les reproduccions.

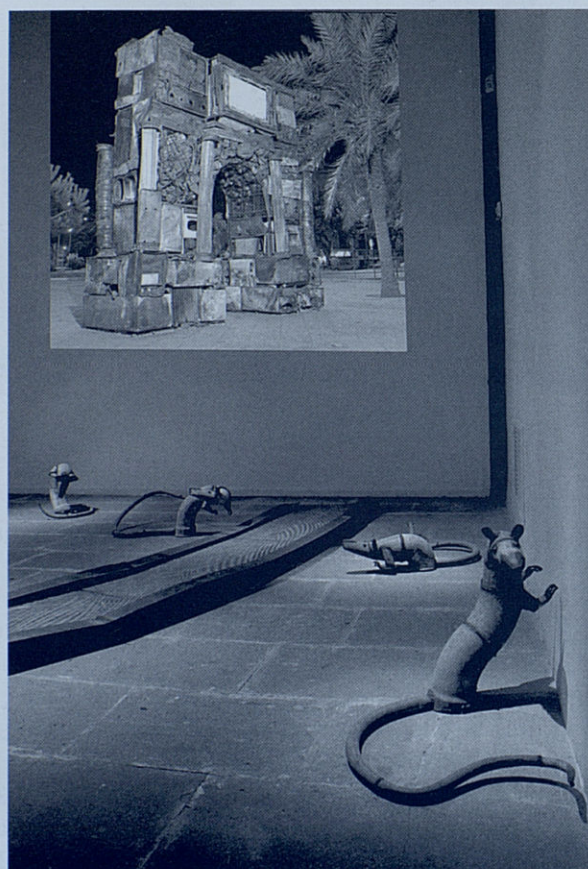
Ferran Aguiló: escultura, natura i vida

La planta noble del Casal Solle-ric ens acosta a la trajectòria creativa de Ferran Aguiló (Palma, 1957) amb una selecció de treballs que abasta peces des de 1986 fins a l'actualitat. El ferro, la pedra i la fusta són els protagonistes d'una obra reconeguda, d'una obra que ha madurat amb els anys i que ens presenta un escultor consolidat, referent de la plàstica balear contemporània i, a la vegada, un artista en evolució constant.

La recerca de Ferran Aguiló es basa en la investigació del món de les formes, sobretot les formes orgàniques, i de la interrelació entre volum, espai i matèria. El camí el condueix a la síntesi i a la simplificació formal, en una depuració d'elements en la qual s'integren els elements trobats, i posteriorment transformats, amb els fabricats per la mà de l'artista. Una mà que,

Ferran Aguiló. Cranca, 1994. © Juan Antonio Briñas.

Ferran Aguiló.
Arc de Triomf, 1987.
Sequia, 1991.
Rates, 1997.

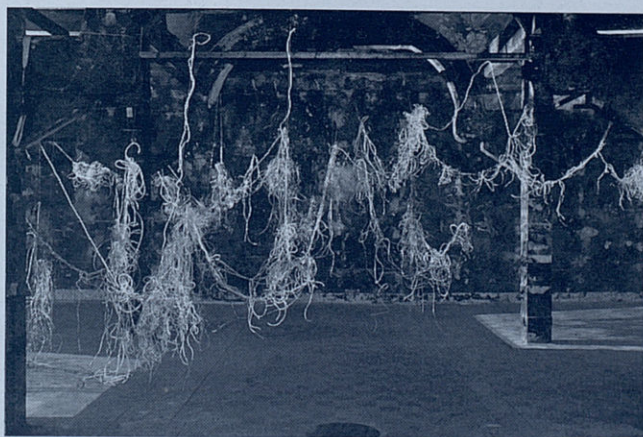
© Juan Antonio Briñas.

partint de la visió de les formes de la natura que l'envolta, les transforma en estructures orgàniques, vives, estructures de materials durs que prenen forma i desenvolupen un discurs narratiu que se centra en la vida, eix central de la seva obra.

Els volums de les seves escultures es construeixen a partir de tubs, esferes, peces de tot tipus que, a

Daniel Palacios. OutComes, vista de la instal·lació, 2010.

Daniel Canogar.
Scanner, 2010.

tall de mòduls, l'artista emmetxa i solda, en un afany constructiu, creant peces d'una plasticitat que sedueix pels seus ritmes i per la seva senzillesa. L'escultura de Ferran Aguiló es caracteritza per la serenitat en la concepció, no exempta de poesia i plena d'energia, que l'ha fet definir i consolidar un estil propi, en què la pedra, el ferro i la fusta es transformen en éssers reals d'un bestiari imaginari que l'artista dota de vida, i ens el mostra per conscienciar-nos de l'existència d'una natura al nostre voltant, la natura que no valorem, però que necessitam i ens necessita.

Ferran Aguiló és, sens dubte, un artista compromès, un artista que

uneix alhora la presència humana i el seu interès pels límits estètics i ètics. Les seves escultures, desposseïdes de luxe, sintetitzen una actitud ferma que lluita, en el complex món de la creació contemporània, per mantenir el seu procés de recerca constant, per seguir el camí de la llibertat d'expressió, treballant sense artificis, associant lliurement les metàfores i les idees. La seva és una entrega espiritual cap al món, la natura, els elements i la vida.

El món de l'artista ens endinsa en les fonts de l'emoció. Ferran Aguiló transforma el material, converteix la rigidesa en tensió, redueix el volum a l'essencial. I aquest

Wally Wood. To Kill a God.

joc de tensions és una constant del procés investigador de l'escultor. Cercles, espirals, línies sinuoses, esferes... Les formes senzilles, de colors grisosos enriquits per les càlides tonalitats de l'òxid, es distribueixen en volums dinàmics, creen ritmes en l'espai, i les peces acoblades, amb la soldadura vista, ocupen el buit que l'espai els cedeix, creixent i desenvolupant-se, formant les estructures vigoroses que donaran sentit a la seva existència. L'escultor ens endinsa en el seu univers particular, un univers que cerca l'equilibri de l'home i de la natura.

Casal Solleric, Palma

Exposicions fins al
21 de novembre

Daniel Canogar, «Enredos»,
Espai Quatre
Daniel Palacios, «OutComes»,
planta baixa, Zona Zero
Wally Wood, «Woodwork»,
planta entresòl
Ferran Aguiló, «Escultures 1986-
2010», planta noble

El camí vell del Far de Formenter

TEXT I FOTOS: GASPAR VALERO

Itinerari

carretera del Far de Formenter,
km 15,900 - camí vell del Far -
mirador del Racó del Xot - puig
de la Pinya - Canal Terrós - paret
del Calamar - far de Formenter -
carretera del Far de Formenter,
km 15,900

Horari

carretera del Far de Formenter,
km 15,900, 15 min
mirador del Racó del Xot (km
16,700), 25 min
davallada al Canal Terrós (km
17,750), 20 min
paret del Calamar, 15 min
far de Formenter (km 19,500),
1h 15 min
carretera del Far de Formenter,
km 15,900

TOTAL:

2 h 30 min (temps aproximat
de marxa, sense les aturades)

Vista del far i dels penya-segats.

[itineraris]
t e n d è n c i e s

A Guillem Torres, Carles
Amengual, Guillem Ferrer i
Xacobe

Descripció de l'itinerari

Amb vehicle, transitam per la carretera del Far de Formentor (Ma-2210) i deixam enrere l'hotel i també les cases velles de Formentor (km 11). Més endavant, a la dreta queden les cases de Cala Murta (km 12,800). A continuació, travessam el túnel del Fumat. Ja molt a prop del nostre objectiu senderista, passam el pla de la Punta d'en Tomàs, deixam a l'esquerra un tram del camí vell i posam atenció perquè proposam aparcar el vehicle a l'altura del quilòmetre 15,900, a la dreta de la carretera. Començam pròpiament l'excursió en aquest punt i anam a peu per la carretera. Passada la fita del quilòmetre 16 deixam a la dreta el caminet del pla de les Basses. Dos minuts més endavant, abandonam l'asfalt i voltam a l'esquerra, pel camí vell, amb un cartell de l'Ajuntament de Pollença que el senyalitza. La tipologia de la via és de camí de ferradura, de set peus d'amplada, amb marge de sosteniment a la banda de més desnivell inferior.

Camí vell del Far Formentor.

El far de Formentor i el camí vell

La comissió de fars que funcionà durant els anys cinquanta i seixanta del segle XIX decidí bastir-ne un

al cap de Formentor. El projecte de construcció del far fou encarregat a l'enginyer Emili Pou. Abans d'iniciar-se les obres, calgué obrir un camí, l'anomenat actualment camí vell del Far. Era una obra impres-

cindible, tant per al trasllat dels materials de l'obra com per al manteniment i el servei quotidià del far. Les obres del camí començaren el mes de gener de 1857 i acabaren el setembre de 1859. Era tanta la

www.esrefugi.es

ESQUÍ SNOW	ESCALADA	BARRANCES ESPELEO	VIATGES	MONTANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

pressa per enllestir el camí que s'hi treballava fins i tot en diumenge, cosa que produí la intervenció del bisbe de Mallorca, que protestà per l'incompliment del precepte del descans dominical. A la fi, el bisbe concedí permís per treballar en diumenge a canvi que es digués la missa corresponent. El camí té una extensió total de prop més de 17 quilòmetres i costà 529.000 reals.

Pel que fa a l'edifici del far, l'enginyer fou Emili Pou i el contractista de les obres en fou Pere Josep Vallès, de Binissalem, que guanyà la subhasta per 618.000 reals i estigué al capdavant de 200 treballadors. Les obres començaren el novembre de 1860 i acabaren el mes de maig de 1863. El primer sistema d'enllumenat del far fou una làmpada Degrand que funcionava amb oli d'oliva. L'any 1962 s'electrificà el senyal, que assolí un abast de 36 milles.

El camí vell fou pràcticament

El camí i l'horitzó marí.

abandonat quan l'any 1951 s'inaugurà l'actual carretera del Far, que enllaçà amb la carretera de l'Hotel Formentor, vora el Pi de la Posada. El projecte del traçat és de Miquel

Forteza, i les obres foren dirigides per l'enginyer Marià Pasqual.

El camí vell ha estat seccionat múltiples vegades per la carretera, i els magnífics carreus de pedra viva

MERCAT ECOLÒGIC de SANTA MARIA

Tots els diumenges al matí, a la plaça Nova

ARC AL CEL * CAN CALÓ

ELS VINYOLS * ES MOLÍ NOU * LA PLANA

CAN ROMAGUERA * SON HOMAR

*Fruita, verdura, cereals, llegums,
embotits, embotits d'estructura, pa, pastissos,
confitures, plantes aromàtiques...*

que en constituïen el marge enqueixalat sovint han estat eliminats de la via de ferradura i reaprofitats en la carretera nova, la qual cosa ha desfigurat el camí antic. Passam vora una zona amb restes de bar-

raques, des d'on returam la caminada per contemplar la vista i, especialment, observar com el camí vell dissenya un seguit de zigzagues per pujar el coster del puig de la Pinya. Després d'un revolt a

l'esquerra, cercam el punt més convenient, sempre irregular, per enllaçar amb la carretera. Un petit tram d'asfalt ens deixa en un indret molt suggerent i de vista ampla, un dels elements encisadors

**QUAN PARLEM
D'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA,
NO VENEM OCELLS
NI FLORS.**

INFORMI-SE'N A
WWW.ENDESAONLINE.COM

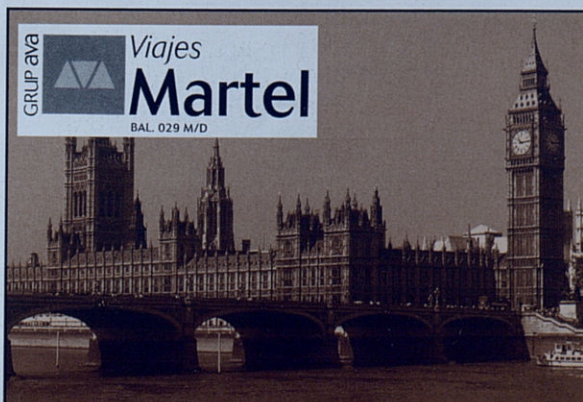

Far de Formentor.

d'aquesta ruta. Es tracta del pla del Racó del Xot, amb un miradoret amb graons i pareteta de protecció que ens aboca la vista sobre la punta d'en Tomàs, just avall, i la gran mola rocosa del cap de

Catalunya, no debades l'orientació nord mira cap a terres catalanes. Des del mirador, anam sobre terra fins al petit aparcament de la miranda, des d'on hem de pujar alguns metres, sempre amb la carre-

tera a la dreta, per tal de recuperar el camí vell. Més a la dreta, fora de la nostra ruta, s'estimba el collomar del torrent de n'Andrià. El camí vell reapareix ben properament, ja ascendint el suau coster del puig de la Pinya. Els revolts angulosos pugen tranquil·lament i ens permeten observar aquesta obra mestra de la xarxa viària del segle XIX. Algunes mostres de romaní i alguns exemplars de garballons ens acompanyen en la caminada. A uns deu minuts del mirador, trobam una miranda natural que ens mostra, per primera vegada, la fantàstica panoràmica de penya-segats que ens enllacen visualment amb el far de Formentor, un dels millors *finisterres* mallorquins. Tres minuts més endavant, posam atenció al camí, perquè hi ha un redolet de pins morts que intercepten la via i, a hores d'ara, no queda més remei que vorejar l'obstacle per l'esquerra. Passam una zona ombrívola de pins i el camí s'orienta cap al nord, en tendència a la nostra esquerra. Just després, en davallada, la vegetació i el camí desfet ens dificulten resseguir la ruta, però, evitant alguns entrebancs, el camí s'acosta novament a la carretera i hem de cercar una altra vegada el punt més apte per assolir l'asfalt, cosa que aconseguim vora el quilòmetre 17,700.

GRUP AVA

Viajes
Martel

BAL. 029 M/D

PONT DE LA COSTITUCIÓ 2010

Vols directes des de Palma

BERLÍN DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 445 euros

ISTANBUL DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 559 euros

LONDRES DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 632 euros

LISBOA DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 525 euros

SUISSA DEL 3 AL 8 DE DESEMBRE 990 euros

SICÍLIA DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 750 euros

Oms, 50 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · A/e: ventas@viajesmartel.com

El camí vell i el far.

Just després del quilòmetre 17,700, un cartell marca la continuació del camí vell, en davallada cap al Canal Terrós; passam la barrereta protectora de ferro de la vorera de la carretera i, després d'un esbaldrec, recuperam el camí de ferradura, cap a l'esquerra. Dos minuts més avall, franquejam un pi mort enmig del camí i arribam al tàlveg o centre del comellar denominat el Canal Terrós. Ara ens queda, per tant, recuperar l'altura perduda i pujar l'altra galta del comellar. Alguns revolts més amunt, posam atenció perquè novament el camí es desdibuixa, entre esbaldrecs i per la sostracció de les pedres cantoneres del marge de sosteniment. Novament enllaçam amb la carretera, a l'altura del quilòmetre 18,200. La vista cap a l'esquerra arriba fins al far i ens marca també la continuació del camí vell, deixant de banda la carretera, que discorre més a la dreta. El far, com

la veu de **Mallorca**

L'actualitat que t'interessa
al moment!

www.laveudemallorca.cat

si fos el de la fi del món, retalla l'horitzó, en una barreja de blaus vers l'infinit. El camí vell, ara en un tram magnífic i modèlic com a camí de ferradurra, s'arrapa al modelat geomorfològic d'aquestes penyes frontereres amb l'abisme i ressegueix el perfil rocós i cantellut com una pell que comunica. Admiram i envejам la qualitat literària del poeta de Formentor, Miquel Costa i Llobera, però, com ell, ens deixam seduir per la inspiració energètica d'aquesta contrada, el niu poètic de Costa, la pàtria del més famós pi del món i de la levitació espiritual del poema «Damunt l'altura».

Tocam novament de peus a terra i retornam a la nostra caminada, perquè, a deu o onze minuts de l'anterior contacte amb l'asfalt, sempre amb la presència del far davant la nostra posició, lleugerament a la dreta, el camí descriu un abrupte canvi de recorregut i arriba a una paret d'esquena d'ase

que intercepta la seva trajectòria i desvia el sender cap a la dreta, en una davallada de ziga-zagues mínimes, en un caragol viari molt deteriorat, amb esbaldrecs. La paret protegeix el camí, sens dubte, d'un espadat al·lucinant, a la zona coneguda a nivell d'aigua amb el nom del Calamar. Davallam, per tant, aquest caragol mig destruït, descabdellam revoltets i intentam resseguir les restes de camí, amb atenció al desnivell. En set o vuit minuts, salvam la dificultat i arribam a la carretera davant la fita del quilòmetre 19, als peus del far. Al quilòmetre 19,180, cap a la dreta davalla el camí esglaonat del moll del Patronet, factible si tenim temps per davallar 15 minuts i després tornar a pujar. Mentre, per l'esquerra ascendeix el tram final del camí del far. Pujam els graons de la via i observam a l'esquerra una miranda natural. Un minut més amunt, passam tangencialment

vora la carretera i continuam pel caminet, que va per la dreta a cercar una miranda amb balustrada moderna, que forma part del recinte del far. Un cartell ens indica que Emili Pou en dirigí les obres des de l'any 1857. Pujam les escales que ens deixen al portal de l'edifici i contemplam la panoràmica paisatgística d'aquest lloc tan significatiu. I si trobam el bar obert, podrem contemplar l'interior de la construcció, amb un espai cobert amb volta d'aresta que ressegueix perimetralment la planta quadrada de l'edifici.

Des del far de Formentor, si no hem programat la presència d'un altre vehicle en aquest punt, haurérem de tornar enrere. Així, bé pel mateix camí vell o bé intercalant alguns trams de carretera, hem d'arribar al nostre punt de partida, el petit aparcament del quilòmetre 15,900, on recuperam el vehicle i acabam l'excursió.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
 Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
 Fax 971 75 52 38
 A/e: iom@iom.es

UN WEB INFORMATIU

Amb les notícies del dia i totes les informacions relacionades, per seguir l'actualitat amb profunditat

UN WEB DE PROXIMITAT

Amb accés directe a totes les novetats poble a poble

UN WEB A LA TEVA MIDA

Per seguir tots els programes en directe o quan vulguis, gràcies al servei de televisió i ràdio a la carta

rtvmallorca.cat, el millor clic per mirar i sentir Mallorca

Arenal

Pça. Gaspar Rull, 1an, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 7001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
bibestabliments@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Josep M. Llopart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador)
07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllopart@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Olivar

Plaça de l'Olivar, ed. Mercat de l'Olivar, 1ª pl.
07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibralfalvell@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@sfa-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ses Veles

Biblioteca Joan Alcover
Joan Alcover, 28 · 07006 Palma
Tel. 971 771 724
bibjalcover@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
Dilluns i dimecres de 9 a 13.15 h
De dilluns a divendres de les 15.30 a les 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llaureador, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
De dilluns a dijous de 9 a 11 h
Divendres de 9 a 12 h
De dilluns a divendres de 16 a 21 h
Dissabtes de 9 a 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
De dilluns a dijous de les 15.30 a les 21 h
Divendres de les 10 a les 13 h i de 15.30 a 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous
de les 15 a les 21 h

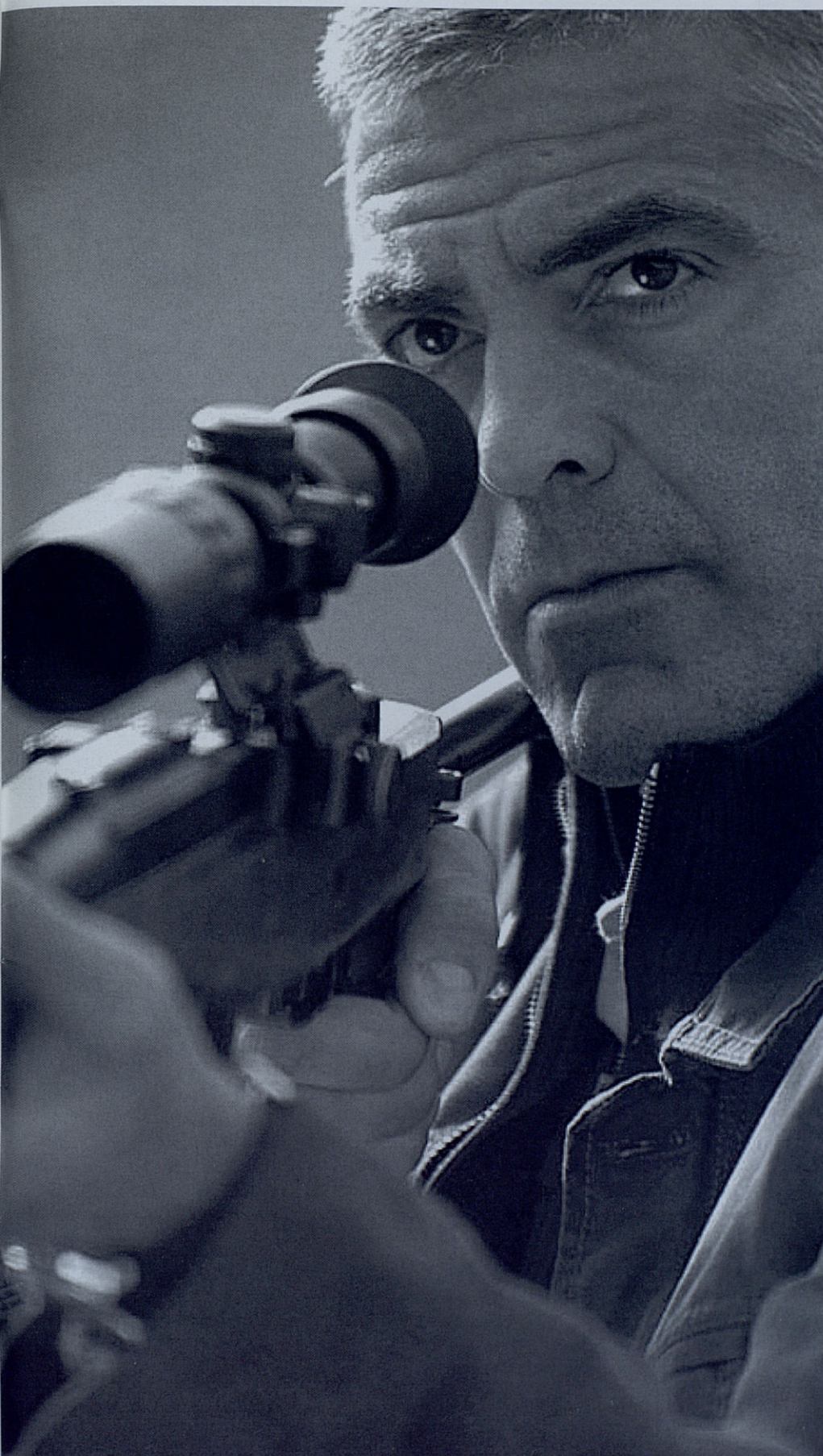
«El americano» és una obra mestra o quelcom semblant

TEXT: MATÍAS VALLÉS

Aviat anomenarem obra mestra qualsevol pel·lícula en què els avantatges superin els inconvenients. Acceptant aquesta degradació del gust, *El americano* encaixa en l'òrbita magistral. Se'm retraurà immediatament —sense haver-la vista, innecessària vulgaritat— que ha dividit radicalment els crítics i els espectadors. De fet, la meua defensa a ultrança de la pel·lícula d'Anton Corbijn amb George Clooney m'ha duit gairebé a l'agressió física. A rebre-la, no a exercir-la. Així doncs, aquesta indefinició ja es va esdevenir amb altres produccions avui indiscutibles, i pens inevitablement en *Blade Runner*, castigada per uns analistes que varen preferir vituperar-la a entendre-la.

Una obra mestra ha de ser imperfecta, però aquestes irregularitats han de gaudir de la coartada de la deliberació. Evidentment, no val proclamar la voluntarietat dels errors *a posteriori*. Acceptem de bon grat que *El americano* equival a un curs de manualitats impartit per George Clooney, en el paper de l'assassí a sou Jack. Compartim l'estranyesa davant un poble dels

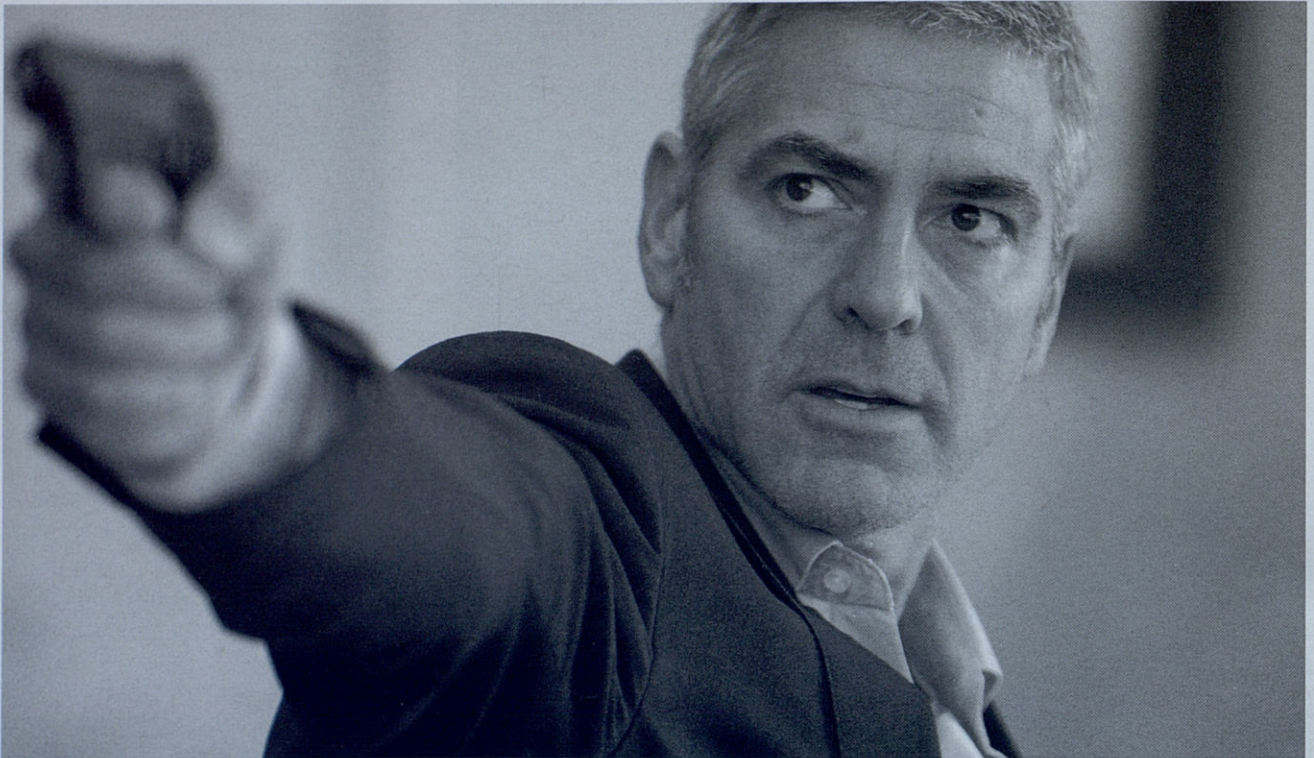

Abruzzi italians en què la gent ni aguaita per les finestres, quan es produeixen assassinats als seus carrers. En fi, si un equivalent del Meursault de Camus o el Pascual Duarte de Cela aspira a desaparèixer, la primera mesura hauria de ser desfer-se del cotxe, que acompanya el protagonista de la pel·lícula com un ca fidel però delator. En canvi, rebutjam l'acusació d'indefinició, perquè aquesta vaguetat figura entre els pilars sobre els quals fonamentam la nostra valoració d'*El americano*.

A pesar de tot això, hi ha grandesa en *El americano*, i la trobam en el seu vessant més insospitat. Havíem jurat que mai no sucumbiríem a arguments estètics, i que emfatitzaríem el valor de la història per sobre de totes les coses. Profanàvem la fotografia per mantenir-nos fidels al relat —com Billy Wilder reclamant que li tirassin «un poc de pols davant la cambra, així semblarà una pel·lícula francesa»—, però Corbijn ens ha silenciats per partida doble. Ho fa en la nevada Suècia tot d'una en començar la pel·lícula, repeteix la gesta a Itàlia quan l'acció migra a terres meridionals. Abominàvem de l'Oscar a la millor fotografia, ara el reclamam per a aquesta lliçó pictòrica.

El americano ha estat despatxada amb el criteri massa fàcil de considerar-la un *espagueti western* postmodern. Elemental, perquè en el film s'homenatja Sergio Leone. Això no obstant, manifest una familiaritat més immediata amb *El aura* de Fabián Bielinsky, una altra interpretació excepcional de Ricardo Darín per a una joia que en el futur es retrobarà amb un públic atònit davant la seva bellesa. Probablement resulta innecessari afegir que *The american* —siguem poliglots— necessita una pantalla tan gran com sigui possible. Serà desaproveitada pels lladres d'imatges borroses d'Internet traduïdes al finlandès, cosa que equival a menjar caviar directament del terra, sense culle-

ra. I el nostre catàleg de semblances s'esgota per ara amb el debut per a la pantalla de Tom Ford, però sota la batuta d'un director amb repertori cinematogràfic. Corbijn no fa una sola concessió al disseny. *Arte povera* elevat a la màxima expressió, el vestuari del protagonista en tons terra. L'esforç ingent de reconstruir la quotidianitat.

Mai no ens havíem pres seriosament George Clooney. Massa atractiu, actor d'un sol registre. L'enveja, probablement. Tanmateix, està completant una sèrie de retrats imprescindibles per entendre l'home desolat de la primera dècada del segle XXI. La relació comença obligatòriament amb *Syriana*, en què resulta impossible delimitar el bé del mal. *El americano* serveix d'antítesi d'aquella paràbola sobre l'Orient Mitjà, però Jack ha caigut del costat de les pistoles de lloguer. Si en la primera de les pel·lícules esmentades es formulava preguntes i no l'encertava a l'hora de desxifrar les respostes, el pistoler assetjat a Itàlia

s'ha desposseït de qualsevol interès. Viu immers en la por, l'única rutina que reclama una concentració més exhaustiva que l'avorriment.

La síntesi de *Syriana* i *The American* és «Cremar després de llegir», on es desmunta la falla de les armes de foc i els seus usuaris sobrevalorats. Combinem a continuació la trilogia de grans solitaris plasmats per Clooney. Comença amb *Bona nit i bona sort*, en què es refugia en la fosca producció televisiva i esbossa un cant a la llibertat d'expressió aliena. L'antítesi està representada aquí per *Up in the air*. L'home que viu volant empra el seu poder de seducció per a la destructiva labor d'acomiarar treballadors anònims. La seva única preocupació és no casar-se. En el nostre improvisat homenatge hegel·lià, la posició sintètica s'aconsegueix en *El americano*. La vida consisteix a sobreviure, la resta són distraccions que la posen en perill.

Una de les crítiques a *The American* insisteix en el fet que els

esdeveniments no es produeixen en la mateixa seqüència durant el món real. Per això es tracta d'una pel·lícula, una de les poques que només són concebibles dins la indústria cinematogràfica i la seva exigència de resoldre els trenca-closques. Kundera estava obsessióonat per escriure una novel·la que no pogués ser trasplantada al cinematògraf. Corbijn dóna la volta a aquest plantejament, però arrancant per descomptat d'una obra de ficció de Martin Booth. A aquestes altures de la dissecció ja podem admetre que en *El americano* també sorprèn aquesta espècie cada vegada més absent dels films, dones que practiquen sexe. Dur, si és necessari. Sovint sense desvestir-se, únicament amb la mirada. Els rellotges de la consagració d'aquesta obra mestra s'ajustaran tan aviat com passi una dècada. I no ho faran en els paisatges muntanyosos, sinó en la soledat d'un bar de poble muntanyós i pròxim al Mediterrani, Hopper sûr mer.

EXPOSICIÓ

Manolo Valdés

L'arxipèlag de la memòria

Del 16 de setembre al 20 de novembre de 2010

Centre de Cultura "SA NOSTRA"
Carrer de la Concepció, 12. Palma

 Obra Social
SA NOSTRA Caixa de Balears

Premi de

FOTO

PERIODISME

DE LES ILLES BALEARS

EXPOSICIÓ

Casal Solleric

del 2 de desembre 2010

al 9 de gener 2011

Ajuntament de Palma

CASAL SOLLERIC
Fundació Palma Espai d'Art

GOVERN
de les ILLES
BALEARS.

www.illesbalears.cat

